IC XC

ARHIM. TEOFIL PĂRĂIAN

MAICA DOMNULUI – RAIUL DE TAINĂ AL ORTODOXIEI

EIKON

ARHIM. TEOFIL PĂRĂIAN

Maica Domnului — Raiul de taină al Ortodoxiei

Imagine coperta I: *Fecioara și Pruncul*, Șcheii Brașovului,
prima jumătate a secolului al XIX-lea, Colecția Jianu,
Muzeul Olteniei, Craiova
Fotografia autorului de pe coperta a IV-a: Marius Caraman

Carte apărută în colaborare cu
ARHIVA CULTURALĂ ROMÂNĂ
(www.orthodoxia.home.ro)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:
TEOFIL PĂRĂIAN, arhimandrit
Maica Domnului - Raiul de taină al ortodoxiei /
arhimandrit Teofil Părăian. - Cluj-Napoca: Editura Eikon,
2003
(Biblioteca ortodoxă)
ISBN 973-86182-1-5

232.931

3400 Cluj-Napoca, str. Dâmboviței nr. 45, ap. 11
tel. 0740187109, E-mail: eikon@email.ro

ARHIM. TEOFIL PĂRĂIAN

MAICA DOMNULUI — RAIUL DE TAINĂ AL ORTODOXIEI

Carte apărută cu binecuvântarea
**Î.P.S. Nicolae Corneanu,
Mitropolitul Banatului**

Ediţie îngrijită de **Fabian Anton**

Cuvânt înainte de **Ieromonah
Serafim Gheorghe Pătrunjel**

Postfaţă de **Mihai Neamţu**

COLECŢIA „BIBLIOTECA ORTODOXĂ" APARE CU BINECUVÂNTAREA I.P.S. NICOLAE CORNEANU, MITROPOLITUL BANATULUI, ŞI ESTE COORDONATĂ DE FABIAN ANTON

Cuvânt de întâmpinare a colecţiei

Recent, în domeniul literaturii religioase a avut loc un adevărat eveniment marcat de apariţia colecţiei „Biblioteca ortodoxă" la editura clujeană „Eikon", îngrijită de cunoscutul publicist Fabian Anton. Scopul colecţiei de faţă este acela de a pune în lumină aspectele mai importante ale universului ortodox, astfel încât cititorul să-şi formeze o imagine cât mai clară şi cuprinzătoare a ceea ce a fost, este şi va fi Ortodoxia în spaţiul românesc în special, dar nu numai. Vor fi publicate cărţi aparţinând unor mari duhovnici, scrieri de atitudine şi apologie a Ortodoxiei, lucrări de teologie şi istorie a Bisericii Ortodoxe Române, contribuţii remarcabile ale unor oameni de cultură români la promovarea spiritualităţii ortodoxe româneşti, traduceri din cultura universală privitoare la lumea ortodoxă. Inaugurarea colecţiei va consta în apariţia a două lucrări de referinţă: Maica Domnului – Raiul de taină al ortodoxiei a Cuviosului Arhimandrit Teofil Părăian şi Îndreptar de spovedanie al Cuviosului Arhimandrit Ilie Cleopa. Vor urma alte numeroase scrieri importante, printre care o antologie de texte referitoare la Ortodoxia românească, datorate marelui scriitor convertit la creştinism, monahul Nicolae Steinhardt, antologie alcătuită de Ioan Pintea.

Lucrările din această colecţie se doresc a fi un îndemn pentru cititori de a cunoaşte şi aprofunda trecutul şi prezentul Bisericii noastre, rolul ei în spiritualitatea poporului şi, mai ales, să determine pe orice credincios să trăiască şi să aplice în viaţa de fiecare zi principiile religiei în care s-a botezat.

Fie ca năzuinţele către care aspiră noua „Bibliotecă ortodoxă" să fie binecuvântate de atotputernicul Dumnezeu şi să ne bucure de roadele dorite.

† Nicolae Mitropolitul Banatului

Părintele Teofil Duhovnicul

În întreaga țară, în rândurile credincioșilor și nu numai ale lor, este cunoscută Mănăstirea „Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus.

Majoritatea oamenilor o știu sub numele de Mănăstirea „Sâmbăta". Numele de mănăstirea „Brâncoveanu" i-a fost dat de al doilea ctitor al ei, mitropolitul Nicolae Bălan, întru amintirea celui ce a ridicat această mănăstire în jurul anului 1700, voievodul martir Constantin Brâncoveanu, domnitorul de atunci al Țării Românești, „boier vechi și domn creștin" cum îl numește balada și cum a rămas în conștiința populară până astăzi.

Mănăstirea e cunoscută ca locaș de rugăciune, loc binecuvântat de Dumnezeu, oază de liniște – „picior de plai și gură de rai", dar și ca loc de alinare a suferințelor, de tămăduire trupească și sufletească, de întărire a credinței, sporire a nădejdii și izvor de dragoste, și aceasta prin călugării și mai ales prin duhovnicii ei. Și e normal să fie așa deoarece mănăstirile sunt locașuri în care își duc viața călugării, oameni ce în căutarea și apropierea de Dumnezeu încearcă și trebuie să fie mereu cu un pas înaintea celorlalți credincioși.

A rânduit Dumnezeu ca mănăstirea de la Sâmbăta să fie cunoscută și prin părintele Teofil, cunoscutul ei duhovnic, unul din marii duhovnici ai neamului nostru. Când spui „Mănăstirea Sâmbăta", te gândești la părintele Teofil, iar când spui „părintele Teofil", sigur nu-l poți despărți de Mănăstirea de la Sâmbăta, al cărei viețuitor este.

Părintele Teofil s-a născut într-un sat în apropiere de Sibiu, numit Topârcea, din părinţi plugari, fiind cel mai mare dintre patru fraţi. Şi-a început viaţa conştientă ca nevăzător, ceea ce înseamnă că s-a născut nevăzător. Între 1935-1940 a urmat o şcoală specială la Cluj, pe care a fost nevoit s-o întrerupă doi ani din cauza războiului, apoi a făcut o clasă la o şcoală specială la Timişoara, după care, între anii 1943-1948 a urmat liceul, pe atunci Colegiul „Diaconovici" din Timişoara, liceu pentru văzători. Între 1948-1952 a urmat Institutul Teologic din Sibiu, luându-şi licenţa în teologie. La Mănăstirea Sâmbăta a venit la 1 aprilie 1953 şi în acelaşi an a fost tuns în monahism de mitropolitul Nicolae Bălan. În 1960 a fost hirotonit diacon în mod excepţional de mitropolitul Nicolae Colan, iar în 1983 a fost hirotonit preot de Înalt Prea Sfinţitul Antonie, Mitropolitul Ardealului. În 8 septembrie 1988 a primit treapta de Arhimandrit.

Acum părintele e în mănăstire de 43 de ani şi stă, cum spune, într-un loc unde „îi place", tot el numind mănăstirea: „Poarta cerului", „Tinda Raiului", „Casa lui Dumnezeu" şi „Locul împlinirilor", bucurându-se că Dumnezeu l-a ales şi l-a primit să stea într-un astfel de loc.

Duhovnic pentru monahi şi mireni

Se ştie că marii noştri duhovnici se găsesc în general în mănăstiri, aceste „Case ale lui Dumnezeu" fiind locuri de o mai mare prezenţă a Duhului lui Dumnezeu, locuri deasupra cărora şi în care mai mult ca în alte părţi pluteşte Duhul lui Dumnezeu. La mănăstiri vin de cele mai multe ori oameni mai mult sau mai puţin împovăraţi de păcate pentru a se despovăra de ele şi a se umple de Duhul lui Dumnezeu. În această lucrare

credincioşii sunt conduşi, ajutaţi de duhovnici, mai ales în Sfânta Taină a Spovedaniei, duhovnicii fiind, aşa cum le spune şi numele, oameni care-l poartă şi-l împărtăşesc pe Duhul Sfânt tuturor celor dornici de despătimire şi îndumnezeire.

Cei ce vin în acest scop la Mănăstirea Brâncoveanu întreabă de obicei de părintele Teofil. El, deşi lipsit de vedere, este luminat de Dumnezeu cu lumina cunoştinţei, pe care este gata s-o împărtăşească tuturor celor ce o caută. Părintele este căutat deci pentru a împărtăşi lumina, pentru că este un om al bucuriei, un om gata să-i facă şi pe alţii să se bucure. Părintele Teofil e căutat şi pentru felul în care Îl înţelege şi Îl prezintă pe Dumnezeu. Şi acest Dumnezeu e „milostiv şi iubitor de oameni", are „milă şi îndurări", îl aşteaptă mereu pe fiecare fiind gata să-l „miluiască şi să-l mântuiască". Dumnezeu, aşa cum Îl înţelege părintele Teofil, este de fapt Dumnezeu Cel propovăduit de Biserică, Cel prezentat de sfintele slujbe, Care aşteaptă pe fiecare pentru că „dragostea Lui faţă de cel mai mare păcătos e mai mare decât dragostea celui mai mare sfânt faţă de El".

A. Duhovnic pentru călugări

Înainte de a arăta ce înseamnă părintele Teofil pentru majoritatea credincioşilor trebuie să ne oprim la relaţia lui de duhovnic cu fiii sufleteşti din mănăstirea al cărei membru este.

Părintele Teofil este duhovnicul obştei mănăstirii. Fiind acum la vârsta unei depline maturităţi duhovniceşti, el are deja formată o vastă privire de ansamblu asupra însemnătăţii monahismului, asupra modului în care trebuie să se comporte cineva care vrea să meargă pe această cale, are o metodă de lucru, nişte principii pe care le cere respectate de toţi cei ce vor să vieţuiască în

mănăstire şi care, în fond, nu sunt doar ale lui, ci sunt ale Bisericii. Am afirmat deja că părintele are mare încredere în bunătatea lui Dumnezeu, în iubirea Lui faţă de noi, dar părintele insistă pe faptul că Dumnezeu îl iartă pe cel care se pocăieşte, pocăinţa însemnând părăsirea păcatului. El afirmă cu tărie că Dumnezeu e dispus şi se bucură să primească pe oricine, cu condiţia, însă, ca acesta să rupă cu viaţa de păcat de mai înainte şi „să ducă o viaţă pe care să o poată binecuvânta Dumnezeu şi pe care o binecuvântează de fapt".

Ca duhovnic al mănăstirii, părintele Teofil îi primeşte pe toţi monahii ce în lupta duhovnicească vor să fie povăţuiţi de dânsul. Din păcate, în condiţiile destul de libertine ce se constată astăzi chiar şi în mănăstiri, neexistând o constrângere, mulţi îl evită pentru a vieţui după bunul lor plac, lucru ce duce la scăderea nivelului duhovnicesc-moral din mănăstire, la scăderea prestigiului monahismului. Cei care vor să fie îndrumaţi de părintele Teofil trebuie să ştie că ei urmează să împlinească ceea ce le cere duhovnicul, că el trebuie ascultat, că un călugăr trebuie să asculte, nu să negocieze în problema ascultării. Cei îndrumaţi de părintele Teofil trebuie să fie nelipsiţi de la sfintele slujbe, trebuie să-şi împlinească datoriile la locurile unde sunt puşi, să nu facă nimic fără binecuvântare, să lucreze oriunde sunt puşi ca pentru Dumnezeu, „să facă fiecare lucru ca ultimul din viaţă şi singurul prin care se mântuiesc". Astfel, toţi cei care sunt sinceri în relaţia lor cu duhovnicul, toţi care îi urmează sfaturile nu se poate să nu ajungă la bine. Se şi constată că, în mănăstire, cei ce sunt iubitori ai rugăciunii, cei care-şi împlinesc corect datoriile sunt în general tocmai aceia care se spovedesc la părintele Teofil. Ceilalţi, de obicei, îl evită sau, în cazul în care dânsul le atrage atenţia pentru ceva, sunt gata a spune

nu că le vrea binele, ci că are ceva cu ei. Părintele chiar afirmă că, dacă cineva e prieten cu el, acela e „om cumsecade". Spune mai întâi despre sine că e „om cumsecade", și o spune și despre prietenii lui – monahi sau mireni. Am ținut să menționez acest lucru care unora le-ar părea o lipsă de smerenie. Părintele Teofil însă vrea să fie realist, iar smerenia lui și a altora consideră că nu trebuie să fie afirmarea unor lucruri de cele mai multe ori necrezute chiar de cel care le spune, ci smerenia trebuie să izvorască din adevăr. Spre exemplu: nu trebuie să ne afirmăm ca fiind smeriți, ci să fim fără a ne afirma sau, mai corect, spre exemplu, când ne spunem numele, să nu adăugăm și „păcătosul" pentru a arăta smerenie, ci să-l spunem doar corect, neînsoțit de alte cuvinte ce nu fac parte din el și dacă avem păcate, să le mărturisim și să ne pocăim pentru ele în fața lui Dumnezeu, nu a oamenilor (precum odinioară fariseii – aspru mustrați pentru aceasta de către Mântuitorul).

Încă un lucru ce îi miră pe mulți: părintelui Teofil nu-i este teamă că nu o să ajungă în rai. Și nu-i este teamă nu pentru că ar face niște lucruri excepționale care l-ar îndreptăți să meargă în rai, nu, ci pentru că duce o viață corectă, se raportează la Dumnezeu ca la Dumnezeu, face tot ce depinde de el și este conștient că neputințele, lipsurile noastre le completează marea iubire a lui Dumnezeu, Cel care ne iubește mai mult decât putem noi înțelege. E o concepție dătătoare de nădejde pentru noi toți, o concepție izvorând din intimitatea cu Dumnezeu încă din viața aceasta.

Părintele Teofil mai este și un om al unui mare echilibru. Nu urmărește nici pentru el, nici pentru alții performanțe, lucru care de multe ori urmărit duce la mândrie, ci dorește trăirea unei vieți pe care să o poată binecuvânta Dumnezeu. Nu e împotriva performanțelor,

dar ştie că ele sunt pentru oameni de performanţă, iar aceştia nu sunt cei mai mulţi, ci sunt dintre cei puţini.

Cu toată această deschidere, rezultatele părintelui nu sunt excepţionale. Sigur, rolul lui e mare în cazul în care cineva se lasă îndrumat, sfătuit de dânsul, dar e foarte mic, chiar inexistent, în cazul când cineva îl ocoleşte. Iată aşadar valoarea duhovnicului redusă la putinţa de preţuire a ei de către ceilalţi, iată că pe om nu-l poţi ajuta decât dacă el vrea să se lase ajutat. Cu toate neajunsurile însă, părintele Teofil, având o personalitate puternică, se impune nu numai în conştiinţele celor ce-l ascultă, ci de multe ori şi, desigur, mult mai încet, şi în ale celorlalţi, influenţa sa simţindu-se în viaţa întregii mănăstiri.

B. Duhovnic pentru mireni

Cum deja am afirmat, când cineva din afară vine la mănăstire pentru folos duhovnicesc, pentru spovedanie, întreabă de obicei de părintele Teofil. El singur îi primeşte cu bucurie pe toţi cei care vin şi se bucură să-i ajute pe toţi cei care-l solicită.

Dacă părintele are o mare deschidere în vederea monahismului în ce priveşte viaţa călugărilor, aceeaşi deschidere se constată din partea sfinţiei sale şi în ce-i priveşte pe laici. Părintele se străduieşte să-i înţeleagă pe mireni în situaţia lor de oameni care trăiesc în familie şi societate, având răspunderi faţă de acestea. El ştie că mirenii au o altfel de viaţă decât monahii şi trebuie trataţi ca atare. Nu li se pot cere laicilor lucrurile pe care le fac călugării, cum de fapt nici invers nu se întâmplă.

Celor ce vor să fie îndrumaţi de el în cele ale credinţei, părintele le pretinde totuşi o viaţă creştină adevărată, o reală relaţie cu Dumnezeu, le pretinde un

program din cinci puncte pe care cineva, respectându-l, este angajat în relația cu Dumnezeu.

Primul punct de program e prezența la biserică, la Sfânta Liturghie, în duminici și sărbători, pentru că acolo ne aflăm în cuprinsul împărăției lui Dumnezeu, ne împărtășim de binecuvântările Lui, date nouă prin mijlocire preoțească, slujim împreună cu slujitorii sfințiți, aducând lui Dumnezeu cântare și închipuindu-i pe heruvimi, fiind de fapt și împreună cu ei. Pentru că în biserică, fiind împreună cu ceilalți creștini, ne putem ruga împreună, întărim comuniunea noastră întreolaltă și cu Dumnezeu, constituindu-ne ca Trupul cel viu al lui Hristos. Pentru că în biserică, în timpul sfintelor slujbe, suntem în „Cerul cel de pe pământ", ne pregătim pentru atmosfera din veșnicie, pregustăm bunătățile viitoare. Cel care nu merge la biserică nici nu e considerat de părinte „credincios". Iar dacă cineva vrea să fie credincios, în „Ziua Domnului" trebuie să fie neapărat acolo unde vrea Dumnezeu să fie. Se înțelege că cei bolnavi, care nu pot împlini această obligație, sunt scutiți de ea.

„Să începi ziua cu Dumnezeu și s-o sfârșești cu Dumnezeu" este al doilea punct al programului, care concret înseamnă rugăciuni de dimineață și rugăciuni de seară, aici incluzând și rugăciunile înainte și după mese. Aceasta pentru ca, în momentele principale ale zilei, credinciosul să se pună în fața lui Dumnezeu și sub protecția Lui, să știe că tot ce face este cu ajutorul lui Dumnezeu, că tot ce are vine din darul lui Dumnezeu. Când nu se poate mai mult, cel puțin un minimum de cinci minute acordate lui Dumnezeu, oricât de „grăbit" sau „ostenit" ar fi omul, nu-i prea mult. Dacă cineva crede în Dumnezeu, nu se poate să nu aibă și un timp anume pentru Dumnezeu.

Al treilea punct este „citirea a două capitole din Noul Testament în fiecare zi", pentru că nu are cineva putința de a se raporta la Dumnezeu fără a ști ceva despre El, despre modul în care poate intra în legătură cu El.

„Rugăciunea de toată vremea" e al patrulea punct al programului. Aceasta pentru că omul e o ființă gânditoare și toate ale omului pornesc de la gândul omului. Pentru că nu noi ne mântuim, ci Hristos ne mântuiește, cerem aceasta printr-o rugăciune scurtă: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul (păcătoasa)", rugăciune pe care o repetăm mereu în minte încercând să o unim cu respirația pentru ritmicitate.

Al cincilea punct este „Postul" după rânduiala Bisericii Ortodoxe, care se face în vederea disciplinării noastre interioare, disciplină pe care o urmărim și prin rugăciunea de toată vremea.

Cu acest program părintele mai conjugă și un îndreptar de viață pe care îl dădea părintele Arsenie Boca și care e format din cinci puncte: 1. „Oxigen", adică viață dusă într-un aer cât mai curat; 2. „Glicogen" – se referă la o hrană rațională; 3. „Somn" – părintele Arsenie, având și cunoștințe medicale, spunea că avem nevoie de cel puțin șase ore de somn continuu în 24 de ore pentru a putea lucra la capacitatea noastră reală; 4. „Să-ți păstrezi hormonii" – adică să duci o viață sexuală corectă, nefăcând risipă de energie sexuală și 5. „Să ai concepție de viață creștină" – adică viața să ți-o pui în slujba lui Dumnezeu după rânduiala Bisericii Ortodoxe.

Odată cu acestea și pe lângă ele, părintele Teofil cere credincioșilor să se îmbunătățească prin Sfânta Spovedanie, să ocolească toate pricinile de păcătuire și, mai ales, să părăsească păcatele în orice chip ar fi ele. În legătură cu spovedania, le cere credincioșilor să se

spovedească de cel puțin patru ori pe an, afirmând mereu că „nu are încredere în spovedania făcută doar o dată pe an", de multe ori poate doar ca obicei religios. Celor râvnitori părintele le recomandă spovedanie și, dacă duc o viață superioară, împărtășanie cât mai deasă. El nu insistă prea mult pentru o împărtășanie deasă, ci așteaptă o dorință a oamenilor de a duce o viață superioară, de a se curăți de patimi, el vrea ca oamenii să se spovedească și împărtășească nu dintr-o modă religioasă, ci dintr-o dorință fierbinte de a fi mai buni și de a se uni cu Hristos.

Celor ce vin cu păcate grele, cu patimi, părintele nu le dă canoane aspre sau ani mulți de canonisire, ci cere în primul rând părăsirea păcatelor și o viață după voia lui Dumnezeu. După ce omul s-a schimbat în bine, părintele îl dezleagă știind că și Dumnezeu îl iartă și nu cere o pocăință pentru toată viața, ci o bucurie din credință, din încrederea în bunătatea lui Dumnezeu. Chiar în ce privește pocăința, părintele este pentru o pocăință cu bucurie, cu încredere în bunătatea lui Dumnezeu care „se bucură de un păcătos care se pocăiește mai mult decât de 99 de drepți care n-au nevoie de pocăință".

Părintele Teofil și tinerii

Între monahi și mireni părintele acordă o mare importanță tinerilor, iubește tinerii și e iubit de ei. Se spune că prietenii sunt cam la fel de buni sau de răi, iar asta înseamnă că părintele e cam la fel de tânăr ca tinerii pe care-i iubește. Și dacă asta nu se poate în ceea ce privește vasul de lut ce se învechește, se poate și este o realitate în ceea ce privește sufletul.

Părintele Teofil se bucură mult de tineri, se bucură pentru că tinerii sunt modelabili. Un bătrân deja

a devenit ceea ce este, pe când un tânăr urmează să devină, are un suflet tânăr, are capacitatea de a se depăşi şi de a se dărui şi poate fi modelat.

În condiţiile create după 1989, părintele Teofil e căutat de un număr de tineri mereu în creştere, tineri doritori să vieţuiască orientându-se după Evanghelia lui Hristos, doritori să-şi pună viaţa în slujba lui Hristos.

La cererea tinerilor, îndeosebi a studenţilor, părintele cutreieră asemenea unui apostol toate marile oraşe ale ţării, ţinând conferinţe în care le prezintă diferite teme din punct de vedere creştin, le prezintă viaţa creştină, bucuria, împlinirea dintr-o viaţă dusă în comuniune cu Dumnezeu, le răspunde la toate întrebările şi frământările, le dă sfaturi în ceea ce priveşte viaţa religioasă pe care ei trebuie să o ducă într-o lume orientată după principii necreştine. Părintele nu crede că cei care ascultă conferinţele reuşesc să reţină şi apoi să pună în practică mult din ce li se spune, dar se bucură când vede entuziasmul celor care îl aşteaptă. Merge peste tot cu bucurie, în speranţa că şi puţinul ce va rămâne din ceea ce seamănă el va da rod şi îi va întări în credinţă pe cei ce ascultă. Mulţi dintre aceşti ascultători îl caută apoi pe părinte la mănăstire, vin pentru a se spovedi, pentru a-şi orienta viaţa după Hristos.

Duhovnicul către duhovnici

E minunat a vorbi despre anumiţi oameni despre care poţi spune multe lucruri frumoase. Am văzut multe recomandări ale părintelui Teofil către oameni. Dar oare ce ar avea el de spus către fraţii lui, chivernisitori de suflete, către duhovnici?

Mai întâi le-ar spune că trebuie să fie ceea ce se cheamă, adică duhovnici, asta însemnând oameni purtători şi împărtăşitori de Duhul Sfânt, nu simpli funcţionari

bisericeşti, iar pentru a fi duhovnici reali trebuie să-şi pună întreaga viaţă în slujba lui Dumnezeu şi a oamenilor, să se debaraseze de orice lucru care L-ar împiedica pe Duhul Sfânt să sufle în şi din ei.

Le-ar mai spune că pentru a spovedi şi îndruma pe alţii corect trebuie ca mai întâi să se spovedească ei înşişi, să-şi aibă ei înşişi duhovnici de care să asculte.

Pentru a reuşi să facă o spovedanie care să ducă la împuţinarea păcatelor, să urmărească a da credincioşilor încredere în bunătatea lui Dumnezeu, în faptul că El vrea să-i ridice din cădere, să nu dea canoanele doar ca pedepse, ci pentru a-l ajuta pe cel penitent să se curețe de rele, să dea canoanele ca şi cum şi le-ar da lor sau celor apropiaţi lor, să fie buni şi să-L prezinte pe Dumnezeu ca Tată iubitor, dar să nu dezlege acolo unde nu se împlinesc condiţiile dezlegării, unde nu se părăseşte păcatul, unde Dumnezeu sigur nu dezleagă, pentru că atunci nu vor împuţina, ci vor înmulţi păcatele. Duhovnicii să ducă ei înşişi şi să pretindă şi credincioşilor o viaţă creştină, să aibă un comportament orientat după Dumnezeu, să se poarte în toată vremea şi în tot locul aşa cum s-ar purta Hristos dacă ar fi în situaţia lor. În cazul în care duhovnicii vor şti cu adevărat şi se vor strădui să-i ajute pe credincioşi să se despătimească, dacă între părinţii duhovniceşti şi fiii sufleteşti va exista o comuniune, sigur vor fi creştinii mai buni.

Concluzii

Părintele Teofil este un om al bucuriei. Se bucură mult de darurile aduse de credinţa în Dumnezeu. Totuşi, mulţumirea lui în ceea ce priveşte roadele aduse de activitatea lui de duhovnic nu este prea mare. Are conştiinţa că seamănă în pământ pietros. E drept, sunt

oameni care, ajungând la el, reuşesc să îşi schimbe viaţa, să trăiască creştineşte, dar aceştia sunt, totuşi, puţini. Cei mai mulţi ajung la mănăstire împinşi de necazurile de care ar dori să scape, dar nu vor să se schimbe, se plâng, cer alinare, dar nu pot elimina pricinile greutăţilor care de multe ori se găsesc în viaţa lor supusă păcatelor. Concluzia părintelui Teofil este că nu poţi ajuta pe cineva dacă nu se lasă el ajutat. Nu poţi schimba pe nimeni, schimbarea o poate face Dumnezeu dacă şi omul e deschis, însă nici Dumnezeu nu schimbă pe cineva cu forţa, cu atât mai puţin un om. Sfatul ar fi ca oamenii să se lase îndrumaţi, ajutaţi, să dorească să se „depăşească şi să se dăruiască", să se încadreze în rânduiala Bisericii, să fie sinceri cu Dumnezeu, cu ei înşişi şi cu duhovnicii lor.

Tuturor, părintele Teofil, le spune că din relaţia cu Dumnezeu izvorăşte fericirea, că din credinţa adevărată izvorăşte bucurie, că Dumnezeu stă şi ne aşteaptă pe fiecare să intrăm şi să ne veselim la ospăţul credinţei.

Ieromonah
SERAFIM GHEORGHE PĂTRUNJEL

AUTOBIOGRAFIE

M-am născut în 3 martie 1929, în satul Topârcea de lângă Sibiu. Părinţii mei, Ioan Părăian şi Elisabeta Părăian (născută Buda), au fost agricultori. Sunt cel mai mare dintre patru fraţi.

În viaţa conştientă am intrat fără vedere. În această situaţie, şcoala primară am făcut-o într-o şcoală specială de nevăzători din Cluj, unde am urmat cinci clase între anii 1935-1940. În 1940, din cauza evenimentelor de atunci, am întrerupt şcoala, rămânând în casa părintească vreme de doi ani. În toamna anului 1942 am reluat şcoala, tot la o şcoală specială, în Timişoara, unde am urmat clasa a şasea. În 1943 am început studiile gimnaziale la liceul C.D. Loga din Timişoara, liceu de văzători, unde am urmat opt clase, respectiv gimnaziul şi liceul. Dintre acestea, şase clase le-am urmat fără frecvenţă, iar două participând la cursuri (clasa a zecea şi a unsprezecea).

În toamna anului 1948 am terminat liceul şi mi-am luat bacalaureatul şi tot atunci

m-am înscris la Institutul Teologic de grad universitar din Sibiu, Facultatea de Teologie de astăzi – unde am studiat vreme de patru ani, între 1948-1952. Sunt licenţiat în teologie. La 1 aprilie 1953 m-am încadrat în obştea monahală a Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, unde am devenit monah în 15 august 1953, primind numele de Teofil. În 1960, în 15 august, am fost hirotonit diacon de către vrednicul de pomenire mitropolitul Nicolae Bălan. După 23 de ani, în 13 mai 1983, la sărbătoarea „Izvorul Tămăduirii", am fost hirotonit preot şi hirotesit duhovnic de către Î.P.S. Antonie Plămădeală. În 1988, în 8 septembrie, am primit gradul şi distincţia de arhimandrit.

Un punct de referinţă în viaţa mea l-a constituit întâlnirea cu părintele Arsenie Boca de la sfârşitul lui august 1942. Doream atunci să rămân în mănăstire, dar nu s-a putut din motive obiective. Părintele Arsenie Boca mi-a pus în atenţie rugăciunea cu care se mântuiesc călugării: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!" şi m-a îndemnat să o fac cu gândul şi lipsită de respiraţie, în felul următor: între respiraţii să zic „Doamne"; trăgând aerul în piept să zic „Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu" şi dând

aerul afară din piept să zic „Miluieşte-mă pe mine, păcătosul!".

Pe parcursul a aproape 40 de ani, l-am avut ca îndrumător spiritual, în cadrul mănăstirii, pe părintele Serafim Popescu, duhovnic şi preot al mănăstirii noastre.

În situaţia specială pe care o am pe lângă cultura oficială din şcoală, mi-am agonisit multe cunoştinţe din cărţi, dintre care multe mi le-au citit prietenii şi colegii. Unele din cărţi – părţi importante din *Filocalie* – le-am transcris în sistemul Braille după dictatul celor apropiaţi. În ultimii 20 de ani am lucrat mult cu înregistrări pe bandă magnetică – benzi şi casete – pe care le-am studiat în folosul meu şi al altora.

În cadrul mănăstirii am participat la dumnezeieştile slujbe ale Bisericii în calitatea pe care am avut-o, desfăşurând şi o importantă activitate predicatorială.

În condiţiile de libertate de conştiinţă şi de cuvânt, am ţinut cuvântări în biserici şi săli de cultură, ca invitat în special al studenţilor, în mai mult de 40 de oraşe din ţară. De pe urma cuvântărilor şi conferinţelor ţinute s-au realizat şase cărţi, dintre care două au apărut la Timişoara, în editura Arhiepiscopiei Ortodoxe:

Gânduri bune pentru gânduri bune şi *Prescuri pentru cuminecături.*

Ca activitate publicistică am colaborat la: *Telegraful Român* de la Sibiu, la revista *Mitropolia Ardealului*, la revista *Învierea*, la *Porunca iubirii*, la revista *Altarul Banatului*, unde am tipărit câteva predici şi articole, la îndrumătoare bisericeşti, la revista *Epifania*; am dat interviuri pentru diferite ziare şi reviste, am participat la emisiuni radio şi TV.

Toate le-am făcut în nădejdea binelui şi a înmulţirii bucuriei.

Arhim. TEOFIL PĂRĂIAN,
Mănăstirea Brâncoveanu,
Sâmbăta de Sus, Braşov

INTRAREA ÎN BISERICĂ A MAICII DOMNULUI

Mănăstirea Brâncoveanu,
21 noiembrie 1997

La slujba Sfântului Maslu este o alcătuire, o rugăciune către Maica Domnului, cu următorul cuprins: „Pe tine, preacuratul palat al împăratului ceresc, ceea ce eşti multlăudată, te rog, curăţă-mi mintea mea cea întunecată cu tot felul de păcate şi o fă locaş înfrumuseţat al dumnezeieştii Treimi, ca să laud şi să măresc puterea ta şi mila ta cea nemăsurată, fiind mântuit eu, netrebnicul robul tău.”.

Această rugăciune ne pune în atenţie mărcţia Maicii Domnului. O numim pe Maica Domnului „palat preacurat al împăratului ceresc”, o numim pe Maica Domnului „multlăudată”. Dorim ca prin mijlocirea Maicii Domnului să fie curăţită mintea noastră „de tot felul de păcate”, dorim să fie făcută mintea noastră „lăcaş înfrumuseţat al dumnezeieştii Treimi”. Cerem aceasta „ca să laud şi să măresc puterea ta şi mila ta cea nemăsurată”. Avem în vedere măreţii ale

Maicii Domnului pe care ni le pune în atenție Sfânta noastră Biserică, dar pe care noi nu le putem înțelege și nu le putem prețui la măsura lor pentru că nu avem condițiile pentru a sta cu admirație în fața Maicii Domnului.

O știm pe Maica Domnului „palat al împăratului ceresc", o știm „multlăudată", o știm mijlocitoare, înfrumusețătoare de suflet, știm că are putere și milă, știm că are mărire, știm că toate acestea trebuie luate în seamă. Pentru toate acestea trebuie să-i aducem laudă Maicii Domnului, dar nu putem face aceasta pentru că lucrurile lui Dumnezeu nu pot fi înțelese numai din puterea omului.

Maica Domnului este Maica Dumnezeului nostru, este cea aleasă de Dumnezeu ca prin ea să vină în lumea aceasta Fiul Său. Este cea care L-a purtat în pântecele său pe Mântuitorul lumii, este cea care L-a născut pe Cel ce este om adevărat și Dumnezeu adevărat. Maica Domnului este mama Mântuitorului nostru și atunci este mult lăudată; nu este nimeni în lumea aceasta ca Maica Domnului, nimeni nu are măsurile Maicii Domnului. Iar măsurile Maicii Domnului sunt mari pentru că ea este în legătură cu Treimea cea dumnezeiască, cu puterea care a umbrit-o, cu Duhul Sfânt care S-a pogorât peste ea, cu Fiul ei și Dumnezeul nostru pe care L-a născut.

Maica Domnului este locaş al Preasfintei Treimi. Este mărirea a toată lumea, care din oameni a răsărit şi pe Cuvântul L-a născut. Este „mai înaltă decât cerurile şi mai curată decât strălucirile soarelui". Este „mai cinstită decât Heruvimii şi mai mărită, fără de asemănare, decât Serafimii", fiindcă este Maica Dumnezeului nostru. Pe toate acestea noi le spunem prin cuvânt. Am vrea să le înţelegem cu gândul şi să le trăim cu simţirea, dar din puterea noastră nu putem face aceasta decât la măsurile noastre, şi atunci cerem de la Maica Domnului ajutor să înţelegem şi să lăudăm mărirea ei, puterea ei, mila ei.

Ar trebui să avem mereu astfel de gânduri, măcar la sărbătorile Maicii Domnului, cinci fiind acestea: Naşterea Maicii Domnului – în 8 septembrie, Intrarea în Biserică a Maicii Domnului – în 21 noiembrie, Soborul Maicii Domnului – în 26 decembrie, Bunavestire – în 25 martie şi Adormirea Maicii Domnului – în 15 august. Dar noi ne întâlnim cu Maica Domnului şi în alte zile la slujbele noastre, când zicem: „Spăimântatu-s-au toate de dumnezeiască mărirea ta, că tu, Fecioară neispitită de nuntă, ai avut în pântece pe Dumnezeu Cel peste toate şi ai născut Fiu pe Cel fără de ani, pe Cel ce dăruieşte pace tuturor celor ce te laudă pe tine.".

Ne gândim la Maica Domnului în timpul sfintelor slujbe, când auzim: „Pe preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim.”. Ne gândim la Maica Domnului când auzim la sfintele slujbe: „Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica Luminii, întru cântări cinstind-o, să o mărim.”.

Ne gândim la Maica Domnului când ni se spune: „Pe tine, preacuratul palat al împăratului ceresc, ceea ce eşti multlăudată.”. Ne gândim la Maica Domnului când se spun cuvintele: „De tine se bucură, ceea ce eşti plină de dar, toată făptura, soborul îngeresc şi neamul omenesc; ceea ce eşti biserică sfinţită şi rai cuvântător, lauda fecioriei, din care Dumnezeu S-a întrupat şi prunc S-a făcut Cel ce este mai înainte de veci. Că braţul tău – scaun l-a făcut şi pântecele tău mai desfătat decât cerurile l-a lucrat. De tine se bucură, ceea ce eşti plină de har, toată făptura, mărire ţie!”. Ne gândim la Maica Domnului ca la ceea ce este mai presus de minte şi de cuvânt, căci ni se spune: „Pe tine, Maica lui Dumnezeu, cea mai presus de minte şi de cuvânt, care ai născut negrăit sub ani pe Cel fără de ani, credincioşii, te mărim.”.

Astăzi, la sărbătoarea aceasta, ne gândim la legătura Maicii Domnului cu Templul din Ierusalim. Templul din Ierusalim era un locaş

sfânt, ceea ce aveau evreii mai de căpetenie, mai înalt, mai deosebit, un fel de cer pe pământ, un fel de loc în care se uneşte cerul cu pământul. Dorinţa evreilor era ca fiecare să ajungă la Templul din Ierusalim. Acolo, după Tradiţia Bisericii, preasfânta Fecioară Maria a stat 12 ani şi a fost educată împreună cu alte fecioare până la vârsta de 15 ani.

Templul din Ierusalim era ceva deosebit, dar în el era o încăpere mai presus decât orice în această lume. Acolo era Chivotul Legii, în care erau cele două Table ale Legii, pe care erau scrise cele Zece Porunci, era Toiagul lui Aaron, care odrăslise, era un vas cu mană din cea care căzuse spre hrana evreilor în pustie, după ce trecuseră Marea Roşie, când au fost eliberaţi din robia Egiptului, erau doi heruvimi care aveau aripile întinse peste Chivotul Legii... Acolo nu intra decât o dată pe an, singur, arhiereul.

În credinţa Bisericii noastre este şi adevărul că Maica Domnului a stat în această încăpere vreme îndelungată, deşi sunt unii care spun că lucrul acesta era cu neputinţă. Şi totuşi, Biserica noastră zice în alcătuirile ei de slujbă: „Ceea ce s-a hrănit în Sfânta Sfintelor, celei îmbrăcate cu credinţa şi cu înţelepciunea şi cu neîntinata feciorie, mai marele Gavriil i-a adus din ceruri închinăciune”.

Nu trebuie să fim încurcați în gândurile noastre de astfel de nepotriviri, ci trebuie să știm că, dacă lucrul acesta n-a fost cu putință în chip obișnuit, a fost cu putință în chip mai presus de fire. În Epistola către Evrei a Sfântului Apostol Pavel este scris că Domnul nostru Iisus Hristos, Arhiereul cel veșnic, n-a intrat niciodată într-o Sfântă a Sfintelor făcută de mână omenească. Și totuși a intrat în Sfânta Sfintelor, în Sfânta Sfintelor pe care o închipuia Sfânta Sfintelor de aici, de pe pământ. Sigur, așa a fost și cu Maica Domnului.

Maica Domnului, cea pregătită ca să-L nască pe Mântuitorul lumii, cea pregătită ca în pântecele ei să se unească firea omenească cu firea dumnezeiască în Mântuitorul nostru Iisus Hristos, a intrat și ea în Sfânta Sfintelor – prin viața ei, prin gândurile ei, prin mărețiile ei, prin darurile ei. A intrat în Sfânta Sfintelor care este smerenia, pentru că la Bunavestire a zis către îngerul binevestitor: „Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău!" (Luca 1, 38), iar Sfânta Elisabeta i-a zis: „Binecuvântat este rodul pântecelui tău!" (Luca 1, 42).

Toate acestea s-au întâmplat având-o în vedere pe Maica Domnului, care este „mai înaltă decât cerurile", și, dacă este mai înaltă decât cerurile Bisericii noastre, dacă este mai curată

decât strălucirile soarelui, sigur că prin aceasta a intrat în Sfânta Sfintelor nefăcută de mână omenească – prin viața ei, prin ceea ce purta în suflet, prin ceea ce a avut în gândurile ei când se pregătea să nască pe Mântuitorul, prin ceea ce a gândit, prin ceea ce a simțit când L-a purtat în pântecele ei pe Mântuitorul lumii.

Maica Domnului, ea însăși este Sfântă a sfinților, Sfântă mai înaltă decât toți sfinții. La măsurile Maicii Domnului nu există nici un sfânt. Noi așa o cinstim pe Maica Domnului: ca pe cea mai înaltă dintre toți sfinții, ca pe cea mai aleasă, ca pe aceea ce este unică în lumea aceasta. Dacă ea a fost închipuită de Sfânta Sfintelor, de încăperea aceea din Templul din Ierusalim în care nu putea să intre decât o dată pe an singur arhiereul, dacă a fost închipuită de Sfânta Sfintelor, atunci este ea însăși Sfântă a Sfintelor. Biserica noastră ne-o prezintă ca fiind un „sicriu însuflețit", un chivot: „Ca de un sicriu însuflețit, ca de un chivot însuflețit al lui Dumnezeu, nicicum să nu se atingă mâna necredincioșilor, iar buzele credincioșilor, fără tăcere glasul îngerului strigând, cu bucurie să zică: «Bucură-te, cea plină de dar, Domnul este cu tine!»".

Așa a zis îngerul, așa zicem și noi, de aceea avem bucuria de a fi cinstitori ai Maicii Domnului. O primim pe Maica Domnului așa cum ne-o

prezintă Biserica, o ţinem în sufletul nostru cu evlavia câtă o avem şi ne silim să urmăm exemplul Maicii Domnului în supunerea faţă de Mântuitorul, în grija faţă de oameni, în tăcerea care se desprinde din faptul că avem atât de puţine cuvinte ale Maicii Domnului în Sfânta Evanghelie. O avem pe Maica Domnului ca exemplu de milostivire pentru cei ce au trebuinţă de ajutorul ei şi, ştiind că Maica Domnului nu este numai mama Mântuitorului, ci şi mama noastră, ne gândim şi la însuşirile de mamă pe care le are preasfânta Fecioară Maria faţă de credincioşii care fac ceea ce a zis ea să facă, adică ascultă de Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Să-I mulţumim lui Dumnezeu pentru aceste daruri ale Bisericii noastre, să mulţumim lui Dumnezeu pentru faptul că Maica Domnului este şi mama noastră. Să mulţumim lui Dumnezeu pentru faptul că avem pe Maica Domnului mijlocitoare pentru binele nostru, să mulţumim lui Dumnezeu că avem pe Maica Domnului ajutătoarea noastră. Să nu uităm că „ceea ce poate Dumnezeu cu puterea, poate Maica Domnului cu rugăciunea" şi să avem încredere în ajutorul ei. Să-i urmăm cât putem exemplul, ca să avem şi noi parte de binecuvântarea Domnului nostru Iisus Hristos acum şi pururea.

Amin!

MAICA DOMNULUI – OCROTITOAREA NOASTRĂ

Mănăstirea Brâncoveanu,
8 septembrie 1997

Dintre îndemnurile pe care le primim la sfintele slujbe în legătură cu Maica Domnului, cele mai obişnuite sunt să o pomenim pe Maica Domnului şi să o mărim pe Maica Domnului. Suntem îndemnaţi să o pomenim pe Maica Domnului când ni se spune „Pe preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria cu toţi sfinţii să o pomenim", iar noi răspundem cu o rugăciune: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi".

Îndemnul să o mărim pe Maica Domnului îl primim când ni se spune: „Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica luminii, întru cântări cinstind-o, să o mărim". De cele mai multe ori la acest îndemn răspundem cu o alcătuire din veacul al VIII-lea, o alcătuire scrisă de Cosma Melodul şi care s-a răspândit în Sfânta noastră Biserică: „Ceea ce eşti mai cinstită decât heruvimii şi mai

mărită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim".

Vorbim cu Maica Domnului şi-i spunem: Da, Maică, te mărim! Te mărim pentru că „eşti mai cinstită decât heruvimii", adică mai cinstită decât cei care sunt în apropierea lui Dumnezeu, fiinţele cereşti care se numesc heruvimi şi care aduc mărire lui Dumnezeu. Mai sunt şi alte fiinţe preamăritoare de Dumnezeu, din imediata apropiere a lui Dumnezeu, serafimii. Şi zicem către Maica Domnului: „Eşti mai mărită, fără de asemănare, decât serafimii". Eşti mai presus de heruvimi, eşti mai presus de serafimi, pentru că „fără stricăciune, pe Dumnezeu Cuvântul ai născut" şi de aceea, pe tine, „Născătoare de Dumnezeu, te mărim".

Astăzi am primit îndemnul să o mărim pe Maica Domnului. Nu ni l-a dat cineva anume, ci ni l-am dat noi, când am zis: „Măreşte, suflete al meu, pe cea ce s-a născut din cea stearpă, pe Fecioara Maria". Oare împlinim noi cum trebuie acest îndemn? O pomenim pe Maica Domnului cu pomenirea cuvenită? O mărim pe Maica Domnului cu mărirea cuvenită, ca şi când ni s-ar părea că nu spunem destul, că nu simţim destul

întru pomenirea şi mărirea pe care le aducem Maicii Domnului?

După ce spunem cuvintele acestea de îndemn zicem: „Străin lucru este maicilor fecioria, străină este şi fecioarelor naşterea de fii.". Deci două lucruri care nu se potrivesc unul cu altul. Nu se potriveşte starea de mamă cu starea de fecioară. Cineva nu poate să fie şi fecioară şi mamă. Şi totuşi, cineva a fost şi fecioară şi mamă. Cine? Maica Domnului! Şi zicem: „Străin lucru este maicilor fecioria, străin şi fecioarelor naşterea de fii, dar întru tine, de Dumnezeu Născătoare, amândouă s-au rânduit.". Maica Domnului a născut fiind fecioară, a rămas fecioară şi este pururea fecioară. Este un lucru uimitor pentru noi, un lucru la care poate că noi nu ne-am fi gândit, dar pe care ne învaţă Biserica noastră să-l gândim: că Maica Domnului este Maică pururea fecioară. Şi zicem mai departe, vorbind cu Maica Domnului: „Pentru aceasta (pentru că prin puterea lui Dumnezeu s-au rânduit aceste două lucruri întru tine, fecioria şi naşterea) toate seminţiile pământului, pe tine te mărim.".

Astăzi este o zi de bucurie, o zi de bucurie care a început cândva şi care nu se sfârşeşte niciodată. Doi oameni evlavioşi, sfinţii, drepţii, dumnezeieştii Părinţi Ioachim şi Ana n-aveau copii. Doreau să aibă copii şi se

rugau lui Dumnezeu să aibă copii. Dumnezeu le-a ascultat rugăciunea şi le-a dat pe „preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria". Le-a dat un copil care avea să-L nască pe Mântuitorul. Bucuria aceea, a părinţilor care doreau să aibă copil şi au primit pe Maica Domnului, nu s-a mai sfârşit până acum şi n-o să se mai sfârşească niciodată, pentru că fiica lor este Maica Domnului şi este mama noastră, a tuturor.

La slujba de astăzi, de la Sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului şi în toate zilele următoare, până la 15 septembrie, spunem la sfintele slujbe şi cuvintele acestea, vorbind cu Maica Domnului: „Naşterea ta, de Dumnezeu Născătoare, bucurie a vestit la toată lumea. Că din tine a răsărit Soarele dreptăţii, Hristos Dumnezeul nostru. Şi dezlegând blestemul a dat binecuvântare, şi stricând moartea ne-a dăruit nouă viaţă veşnică.". Aceasta îi spunem Maicii Domnului – că naşterea ei a vestit bucurie întregii lumi. Toţi cei care credem în Maica Domnului ne bucurăm că ştim de Maica Domnului, ne bucurăm că o avem pe Maica Domnului apropiată nouă, ne bucurăm că o avem pe Maica Domnului ajutătoare nouă, ne bucurăm că o avem pe Maica Domnului ocrotitoare nouă, ne

bucurăm că o avem pe Maica Domnului mijlocitoare pentru noi, ne bucurăm că o avem pe Maica Domnului rugătoare pentru noi.

Toate bucuriile credinţei noastre, toate bucuriile creştine: bucuria de Domnul Hristos, bucuria de învăţătura Domnului Hristos, bucuria din Jertfa Domnului Hristos, bucuria din învierea Domnului Hristos, bucuria din înălţarea la cer a Domnului Hristos, bucuria din gândul la cea de-a doua venire a Domnului Hristos, bucuria din tot ce ştim despre Domnul Hristos, bucuria din Sfânta Liturghie pe care ne-a lăsat-o Domnul Hristos, bucuria din Sfânta împărtăşire cu Sfintele Taine, cu Trupul şi Sângele Domnului Hristos, toate acestea, într-un fel, vin prin Maica Domnului. Aşa că bucurie a vestit naşterea Maicii Domnului întregii lumi.

Noi suntem cinstitori ai Maicii Domnului. De ce o cinstim noi pe Maica Domnului, de ce o pomenim pe Maica Domnului, de ce o mărim pe Maica Domnului? Cel dintâi răspuns la întrebările acestea este: „Pentru că aşa ne învaţă Biserica noastră!”. Aşa ne-am pomenit. Ne-am pomenit în lumea aceasta ca cinstitori ai Maicii Domnului. Am trăit de-a lungul vieţii noastre cu gândul la Maica Domnului.

Nu ştiu dacă aţi băgat de seamă că, între rugăciunile de mulţumire după ce ne împărtăşim

cu Sfintele Taine, este şi o rugăciune către Maica Domnului, în care se arată ce trebuie să credem noi, să simţim noi în legătură cu Maica Domnului: „Preasfântă Stăpâna mea, de Dumnezeu Născătoare”. Nu zicem „Preasfântă Stăpâna noastră”. Ca şi când ni s-ar atrage atenţia: „Bagă de seamă, stai în faţa Maicii Domnului şi spui cuvinte care te privesc pe tine.”. Nu te interesează ce zic alţii, ce gândesc alţii. Tu, „preasfântă Stăpâna mea, Născătoare de Dumnezeu”. Deci te ştiu Născătoare de Dumnezeu şi Stăpână, dar Stăpâna mea. „Preasfântă Stăpâna mea, de Dumnezeu Născătoare, care eşti lumina întunecatului meu suflet”. Lumină întunecatului meu suflet... Deci o socotim pe Maica Domnului lumină. De ce? Pentru că fiind Maica Luminii, Maica Domnului Hristos, este şi ea lumină. Deci: „Preasfântă Stăpâna mea, de Dumnezeu Născătoare, care eşti lumina întunecatului meu suflet, nădejdea, acoperământul, scăparea, mângâierea şi bucuria mea”.

Ce să fie Maica Domnului pentru noi? Nădejde, încă o nădejde! De ce? Pentru că avem ajutorul Maicii Domnului. Şi dacă ştim de ajutorul Maicii Domnului, de ocrotirea Maicii Domnului, de acoperământul Maicii Domnului, de mijlocirea Maicii Domnului şi de rugăciunile Maicii Domnului, avem un plus de nădejde. Maica

Domnului este nădejde: „Toată nădejdea mea spre tine o pun, Maica lui Dumnezeu, păzeşte-mă sub sfânt acoperământul tău.".

Ce mai este Maica Domnului? Acoperământ. Ce înseamnă „acoperământ"? Nu că stă Maica Domnului cu ceva întins deasupra noastră, ci că Maica Domnului este apărătoarea noastră. Ne scoate din primejdii, ne apără de rele. „Apărătoare Doamnă, pentru biruinţă mulţumiri, izbăvindu-ne din nevoi, aducem ţie, Născătoare de Dumnezeu", care eşti apărătoare pentru noi.

Nădejdea, acoperământul, scăparea, adică un fel de refugiu al nostru. Maica Domnului este o mângâiere pentru noi. Câtă vreme ne trăiesc părinţii, câtă vreme ne trăieşte mama, parcă avem pe cineva. Chiar dacă ne-am putea gândi vreodată că ne-ar părăsi toată lumea, mama nu ne părăseşte.

Mi-aduc aminte, a fost odată la noi la mănăstire o împrejurare mai grea şi mama a zis: „Apoi, dacă nu mai poţi sta aici, să vii acasă, că doar tu ai unde veni.". E ceva atât de înduioşător... Vedeţi ce înseamnă inima de mamă? Nu te lasă niciodată. Te lasă alţii, nu te vor, te ocolesc, te resping, te marginalizează, te împing, te asupresc. Aşa ceva nu poate face mama! Pot face străinii, dar cine are inimă de mamă nu poate. „Apoi tu, dacă nu mai poţi sta

aici, să vii acasă că doar tu ai unde veni...". Dacă mama cea pământească poate face aşa ceva, gândiţi-vă la Maica Domnului! Maica Domnului să ne părăsească vreodată? Se poate cumva să ne părăsească Maica Domnului? Nu se poate! De ce nu se poate? Pentru că este mamă, pentru că are inimă de mamă. Noi zicem „Maica Domnului" ca şi când am zice un titlu. Or, noi trebuie să ştim că Maica Domnului este mamă. Şi nu este mamă numai pentru Domnul Hristos, este mamă pentru toţi cei care vrem s-o avem de mamă.

Maica Domnului ne cheamă la Domnul Hristos, ne cheamă să fim aproape de Domnul Hristos. Domnul Hristos ne este binevoitor, vrea să ne ocrotească aşa cum găina îşi întinde aripile peste puii ei. Aţi văzut cloştile cum îşi adună seara puişorii în jurul lor, cum îi acoperă şi le dau căldură din trupurile lor? Aşa face mama cloşcă, aşa face mama mamă şi aşa face Maica Domnului: ne duce la Domnul Hristos şi ne recomandă şi pe noi, cum i-a recomandat pe cei de la Nunta din Cana Galileii, care nu mai aveau vin şi cărora Domnul Hristos le-a făcut vin din apă (cf. Ioan 2). De ce? Pentru că a mijlocit Maica Domnului. Sigur că ne ajută Dumnezeu în primul rând. Dar de multe ori ne gândim că suntem păcătoşi şi că nu suntem

vrednici să se ocupe Dumnezeu de noi. Dumnezeu nu ne lasă niciodată! Nu ne lasă niciodată, prin oricât de grele împrejurări am trece. Ori de-am fi bolnavi, ori de-am fi infirmi, ori de-am fi neputincioşi, Dumnezeu nu ne lasă. Nu ne lasă nici Maica Domnului. Maica Domnului este cu noi şi ne ajută, ne întăreşte, se roagă pentru noi, ne ocroteşte şi ne mângâie.

„Lumina întunecatului meu suflet, nădejdea, acoperământul, scăparea, mângâierea şi bucuria mea". Aceasta este Maica Domnului pentru noi: ne duce la Domnul Hristos, Care a vrut şi vrea să ne ocrotească, să ne ajute şi să ne acopere cum îşi acoperă găina puii săi. V-aş ruga, când mai vedeţi câte-o cloşcă întinzându-şi aripile peste puişorii săi, să vă gândiţi că Domnul Hristos a zis: „De câte ori am voit să adun pe fiii tăi cum adună pasărea puii săi sub aripi." (Luca 13, 34).

Niciodată nu putem fi singuri când îl avem pe Dumnezeu. Niciodată nu suntem singuri când o avem pe Maica Domnului. Niciodată nu suntem singuri când îi avem pe sfinţii lui Dumnezeu. Niciodată nu suntem părăsiţi când Dumnezeu este cu noi, când Maica Domnului este cu noi. Ştiţi cine este părăsit? Acela care vrea să fie părăsit: acela care înjură, acela care minte, acela care fură, acela

care face scandal, acela care bea, care se îmbată şi face rele-n casă. Acela nu este cu darul lui Dumnezeu şi aceluia i-ar putea zice Domnul Hristos: „De câte ori voit-am să vă adun cum adună găina puii săi sub aripi, dar n-aţi vrut". Cine vrea să fie cu Dumnezeu îl are pe Dumnezeu. Cuvintele lui sunt cuvintele lui Dumnezeu, gândurile lui sunt gândurile lui Dumnezeu, simţirea lui este simţirea lui Dumnezeu.

Să aveţi mai multă încredere în Dumnezeu, mai multă încredere în Maica Domnului, mai multă încredere în bunătatea lui Dumnezeu şi în bunătatea Maicii Domnului. „Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica Luminii, întru cântări cinstind-o să o mărim". Să o mărim cum a mărit-o Dumnezeu când a ales-o. Să o mărim cum a mărit-o Fiul său când S-a sălăşluit în pântecele ei cel pururea feciorese. Să o mărim cum a mărit-o îngerul binevestitor care i-a zis: „Binecuvântată eşti tu între femei." (Luca 1, 28). Să o mărim cum a mărit-o Elisabeta, plină de Duhul Sfânt, care a zis: „Binecuvântată eşti tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui tău." (Luca 1, 42). Să o mărim cum a mărit-o femeia care a ridicat glas din popor şi a zis către Domnul Hristos: „Fericit este pântecele care Te-a purtat şi fericiţi sunt sânii pe care i-ai supt."

(Luca 11, 27). Să o mărim cum au mărit-o îngerii şi toţi sfinţii, cum a mărit-o Biserica în toată vremea şi să nu ne lăsăm încurcaţi în gândurile noastre şi în simţirile noastre de oameni care nu sunt cinstitori ai Maicii Domnului. Să-i lăsăm în pace, să ne rugăm pentru ei, să-i ocolim când ne spun că nu facem bine când o cinstim pe Maica Domnului.

Sfârşesc aceste gânduri şi aceste cuvinte pe care vi le-am spus vouă şi mi le-am spus şi mie, din care m-am bucurat şi eu şi din care v-aţi bucurat şi voi, şi vă mai zic încă o dată cum a zis mama, Dumnezeu s-o odihnească: „Tu, dacă nu mai poţi sta aici, să vii acasă, că ai unde veni.”. Apoi, să ştiţi că Maica Domnului zice tot aşa către noi.

Dumnezeu să ne ajute, Maica Domnului să ne ocrotească şi să ne înţelepţească, pentru ca să avem bucuria pe care o dă Maica preacurată, Maica bucuriei. Amin!

Mărire Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Amin!

ICOANA MAICII DOMNULUI NEFĂCUTĂ DE MÂNĂ OMENEASCĂ

Mănăstirea Brâncoveanu,
12 iulie 1996

Săptămâna trecută, în 5 iulie, am făcut pomenire despre Sf. Atanasie al Athonului, cel care a înfiinţat cea dintâi mănăstire în Muntele Athos. Cu prilejul acela am amintit unele cuvinte care se spun la Sfântul Munte, unele gânduri pe care le poartă cei de acolo în minte şi care sunt îndrumătoare şi pentru viaţa noastră. Astăzi, pornind tot de la ceva de la Sfântul Munte, de la icoana făcătoare de minuni cea nefăcută de mână omenească, pe care o pomenim astăzi şi care se găseşte la Sfântul Munte, aş vrea să vă spun câteva cuvinte despre altfel de icoane ale Maicii Domnului.

Mai întâi să pomenim icoana pe care o avem cel mai la îndemână, icoana făcută Maicii Domnului de Sfânta noastră Biserică, pe care nu

o vedem, dar o auzim – icoana sufletului Maicii Domnului. Cu această icoană ne întâlnim la dumnezeieştile slujbe, când se spune: „Pe preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim.”. Cuvintele acestea ne pun în atenţie unele calităţi ale Maicii Domnului, nu aşa, simplu, ca un gând, ci ca o întemeiere de credinţă.

Mai întâi ni se spune să o pomenim pe cea care este preasfântă. Noi îi cinstim pe sfinţii lui Dumnezeu şi suntem îndemnaţi să o pomenim pe Maica lui Dumnezeu împreună cu toţi sfinţii, dar ca pe cea care este mai mare decât toţi sfinţii.

Apoi spunem despre Maica Domnului că este curată: „Pe preasfânta, curata”. Este curată pentru că nu poate să fie cineva sfânt fără să fie şi curat, întâi ne gândim la o viaţă curată şi apoi ne gândim la o viaţă sfântă.

Cine este sfânt şi curat este binecuvântat de Dumnezeu. Noi despre Maica Domnului spunem că este preabinecuvântată: „Pe preasfânta, curata, preabinecuvântata”.

Şi pentru că este sfântă, curată, este şi mărită. Este mărită ca una care este „mai înaltă decât cerurile şi mai curată decât strălucirile soarelui”, ca una care este „mărire a toată lumea”.

Spunem despre Maica Domnului că este „lauda fecioriei, biserică sfinţită şi rai cuvântător", că este mărită ca una pe care n-o poate cuprinde cuvântul şi mintea. Este mai presus de minte şi de cuvânt. Aşa este prezentată Maica Domnului în cuvintele Bisericii şi o mărim şi noi după puterea noastră: „mărita, Stăpâna noastră". O ştim pe Maica Domnului rugătoare pentru noi şi îndrumătoare a noastră şi, de aceea, ne supunem cu mintea Maicii Domnului şi o cinstim ca pe cea care este Stăpâna noastră.

Maica Domnului este nu numai preasfântă, curată, preabinecuvântată, ci şi de Dumnezeu Născătoare. De ce? Pentru că L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu care S-a făcut om, a născut un om unit cu Dumnezeu din pântecele ei. Maica Domnului L-a născut pe Domnul nostru Iisus Hristos mai presus de minte şi de cuvânt, mai presus de fire.

O numim pe Maica Domnului şi pururea Fecioară. Fecioară înainte de naştere, Fecioară în naştere, Fecioară după naştere şi pururea Fecioară.

Aceasta este icoana pe care i-o face Biserica, prin cuvânt, Maicii Domnului. Dar noi pomenim astăzi o icoană nefăcută de mână. Bineînţeles că şi această icoană făcută prin cuvânt este nefăcută de mână, dar cea pe

care o pomenim astăzi este cea pe care însăşi Maica Domnului a făcut-o. Este firesc să ne întrebăm: „Şi-a făcut Maica Domnului şi o icoană prin cuvânt?”. Răspunsul îl găsim în Sfânta Evanghelie de la Luca, unde se spune că preasfânta Fecioară Maria, când a auzit cinstirea adusă ei de către îngerul binevestitor şi când i s-a vestit că este aleasă să-L nască pe Fiul lui Dumnezeu făcut om, a zis: „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu ştiu de bărbat?” (Luca 1, 34). Prin cuvintele acestea Maica Domnului şi-a arătat viaţa ei superioară, şi-a arătat curăţia ei sufletească şi trupească, nu numai în înţelesul că n-a avut nici un fel de legătură cu vreun bărbat, ci mai ales în înţelesul că nici nu s-a gândit la aşa ceva: „de vreme ce eu nu ştiu de bărbat”. Îngerul binevestitor i-a spus cum va fi aceasta şi atunci Fecioara Maria a zis: „Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău!”. Este tot o alcătuire a icoanei: „Nu ştiu de bărbat” şi „Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău”. Supunerea aceasta faţă de voia lui Dumnezeu este cuprinsă în icoana pe care şi-a făcut-o Maica Domnului sieşi.

Mai cunoaştem un cuvânt al Maicii Domnului, cel de la Nunta din Cana Galileii, unde s-a arătat binevoitoare faţă de cei care nu mai aveau vin şi mijlocitoare pentru ei la

Domnul nostru Iisus Hristos. Şi aceasta face parte din icoana Maicii Domnului cea nefăcută de mână, dar făcută din cuvânt, din înţelegere. Şi a mai zis ceva Maica Domnului, împlinindu-şi icoana: „Faceţi orice vă va spune" (Ioan 2, 5). Este singurul cuvânt adresat oamenilor de Maica Domnului, cuvânt care îndreaptă gândurile oamenilor către Domnul Hristos şi arată smerenia Maicii Domnului.

Mai departe, tot din icoana cea nefăcută de mână omenească a Maicii Domnului este ceea ce numim noi „cântarea Maicii Domnului". Sunt cuvintele de preamărire a lui Dumnezeu spuse în casa Sfintei Elisabeta de către Maica Domnului: „Măreşte suflete al meu pe Domnul, şi s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu, că a căutat spre smerenia roabei Sale. Că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile. Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic şi sfânt numele Lui. Şi mila lui în neam şi în neam spre cei ce se tem de El." (Luca l, 46-50). Şi în aceste cuvinte o vedem pe Maica Dumnezeu şi cu smerenie în faţa lui Dumnezeu.

Aceasta este icoana făcută de Maica Domnului însăşi, prin cuvintele care ne-au rămas în Sfânta Evanghelie.

Mai este o icoană nefăcută de mână omenească, făcută din cuvinte: icoana pe care i-a

făcut-o îngerul binevestitor și icoana pe care i-a făcut-o Duhul Sfânt prin Sfânta Elisabeta. La Bunavestire, îngerul binevestitor s-a prezentat în fața Fecioarei Maria și a zis: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei." (Luca 1, 28). Cuvintele acestea ne-o prezintă pe Maica Domnului cinstită de înger, cinstită și de Dumnezeu, Care l-a trimis pe înger. Și a mai zis îngerul: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema.". Este vorba de Sfânta Treime, care și-a găsit locaș în Maica Domnului. Duhul Sfânt se va pogorî peste tine, puterea Celui Preaînalt te va umbri – Tatăl ceresc te va umbri – și Sfântul care se va naște din tine – Domnul Hristos – Fiul lui Dumnezeu se va chema. Așa că, în icoana nefăcută de mână omenească, dar făcută de îngerul binevestitor, Maica Domnului este sub puterea Duhului Sfânt, sub puterea Tatălui ceresc și sub ocrotirea Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Icoana aceasta făcută de înger este completată – și tot nefăcută de mână rămâne – prin Duhul Sfânt, Care i-a insuflat Sfintei Elisabeta cuvintele – „Binecuvântată ești tu între femei" – spuse și de îngerul binevestitor, după care

Elisabeta a adăugat: „Şi binecuvântat este rodul pântecelui tău. Şi de unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?" (Luca 1, 42-43).

Iată trei icoane nefăcute de mână omenească: una, făcută de sfânta noastră Biserică – „Pe preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim"; una făcută de îngerul binevestitor – „Bucură-te, ceea ce eşti plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată eşti tu între femei.", „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea şi Sfântul care Se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu Se va chema" şi una făcută de Duhul Sfânt prin Sfânta Elisabeta – „Binecuvântată eşti tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui tău. Şi de unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?".

Să ne cercetăm pe noi înşine cât ne gândim şi cum ne gândim la Maica Domnului, dacă avem în vedere aceste trei icoane nefăcute de mână omenească sau ne dorim numai să vedem vreo copie sau chiar icoana originală datând din 1863, pe care o pomenim astăzi şi care e nefăcută de mână omenească.

Dumnezeu să ne ajute să ne luminăm mintea cu lumina cunoştinţei de Dumnezeu şi să ne cercetăm pe noi înşine şi în această latură a vieţii noastre, în privinţa cinstirii pe care i-o aducem sau nu i-o aducem Maicii Domnului.

CINSTITORII MAICII DOMNULUI

Mănăstirea „Sub Piatră",
9 iulie 1998

M-am gândit că este bine să stăruim puțin cu gândul asupra cinstirii Maicii Domnului, care este maica noastră și care are un loc de cinste, un loc deosebit în gândirea și în evlavia ortodoxă.

Slujbele noastre sunt în așa fel alcătuite încât ele ne duc în fața lui Dumnezeu, a Maicii Domnului, ne duc în fața sfinților; slujbele ne dau prilejul să vorbim cu Dumnezeu, cu Maica Domnului, cu sfinții lui Dumnezeu, creează o atmosferă de preamărire a lui Dumnezeu, o atmosferă de preacinstire a Maicii Domnului, o atmosferă de cinstire a sfinților. Nu se poate ortodoxie fără această lucrare cinstitoare. La biserică auzim cuvinte anume îndrumătoare spre pomenirea Maicii Domnului: „Pe preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.".

Avem deci datoria să o pomenim pe Maica Domnului. Ce înseamnă „a pomeni pe Maica Domnului"? Să ne gândim la Maica Domnului! Să n-o uităm pe Maica Domnului. S-o avem pe Maica Domnului în prim-planul gândirii noastre.

Avem în vedere la sfintele slujbe să o mărim pe Maica Domnului: „Pe preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi Maica luminii, întru cântări cinstindu-o, să o mărim.". Sunt atâtea şi atâtea cuvinte care ne angajează întru cinstirea Maicii Domnului: „Cuvine-se cu adevărat să te fericim, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită şi preanevinovată şi Maica Dumnezeului nostru. Ceea ce eşti mai cinstită decât heruvimii şi mai mărită, fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune, pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.". Sunt cuvinte pe care le spunem la sfintele slujbe, obligatorii pentru noi, credincioşii. Nici nu ne punem problema că s-ar putea altfel.

Noi nu putem să-L despărţim pe Domnul Hristos de Maica Domnului, nici pe Maica Domnului de Domnul Hristos. Sunt alcătuiri la sfintele slujbe în care această legătură au făcut-o gânditorii de Dumnezeu, care ne-au dat conştiinţa că Maica Domnului a fost aceea prin care Mântuitorul lumii a venit în lume. Cele ce

le-a făcut Mântuitorul nostru Iisus Hristos își au începutul în faptul că El, Mântuitorul, S-a născut din preasfânta Fecioară Maria.

Către sfârșitul slujbei de dimineață din Duminici, de fiecare dată vorbim cu Maica Domnului, spunând cuvinte ca acestea: „Preabinecuvântată ești, Născătoare de Dumnezeu Fecioară, că prin Cel ce S-a-ntrupat din tine iadul s-a robit, Adam s-a chemat, moartea s-a omorât și noi am înviat. Pentru aceasta, cântând, strigăm: «Bine ești cuvântat, Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel ce bine ai voit așa, mărire Ție.»".

În alcătuirea aceasta avem posibilitatea să vorbim cu Maica Domnului și să spunem ce a adus Mântuitorul pentru noi: „Că prin Cel ce S-a-ntrupat din tine (îi spunem Maicii Domnului) iadul s-a robit". Iadul nu mai are putere, s-a împuținat, s-a înghesuit. Există și mai departe iad, dar numai pentru cei care vor să meargă la iad. Pentru cei credincioși nu mai există iad.

Sfântul Ioan Gură de Aur, în Cuvântul de la Paști, ne spune că: „Iadul s-a amărât văzându-Te pe Tine jos", văzându-Te pe Tine în iad. Ce zice? „S-a amărât că s-a stricat, s-a amărât că s-a batjocorit, s-a amărât că s-a legat, s-a amărât că s-a omorât. A luat trup și de Dumnezeu s-a lovit, a luat pământ și s-a întâmpinat cu cerul, a luat ce

a văzut şi a căzut întru ce nu a văzut. Unde-ţi este moarte, boldul? Unde-ţi este iadule, biruinţa? Înviat-a Hristos şi tu te-ai surpat, înviat-a Hristos şi au căzut dracii, înviat-a Hristos şi se bucură îngerii, înviat-a Hristos şi viaţa vieţuieşte, înviat-a Hristos şi nici un mort nu mai este în mormânt, că Hristos, înviind din morţi, începătura celor adormiţi S-a făcut. A Aceluia este slava şi puterea şi stăpânirea, în vecii vecilor, amin!". Aşa spune Sfântul Ioan Gură de Aur – aşa credem şi noi, aşa spunem şi noi: „Prin Cel ce S-a-ntrupat din Tine iadul s-a robit, Adam s-a chemat" (la altă viaţă, la viaţa cea nouă, după voia lui Dumnezeu), blestemul nu mai există, s-a nimicit, s-a pierdut. Nu mai suntem sub blestem. Dumnezeu este gata să ne dea binecuvântarea.

Mie îmi place foarte, foarte mult să mă gândesc la faptul că Sfântul Evanghelist Luca, relatând despre înălţarea la cer a Domnului Hristos, spune apăsat să nu se uite că Domnul Hristos i-a dus pe ucenici spre Betania şi acolo Şi-a ridicat mâinile şi i-a binecuvântat. Ar fi putut merge mai departe, dar parcă ar fi vrut să mai stea puţin, să-i încredinţeze de binecuvântare: „Şi pe când îi binecuvânta (pe ucenici, se înţelege), S-a despărţit de ei şi S-a înălţat la cer." (Luca 24, 57). Cum S-a înălţat Domnul Hristos la cer? Binecuvântând pe cei ce sunt ai

Lui. Deci nu numai pe ucenici, ci pe toţi aceia care sunt ca ucenicii Domnului Hristos. S-a înălţat la cer binecuvântând. Este ultimul gest al Domnului Hristos aici, pe pământ. Este un gest de bunăvoinţă, este rezumatul Noului Testament, rezumatul Evangheliei, rezumatul activităţii Domnului Hristos aici, pe pământ – binecuvântarea. Toată Evanghelia se cuprinde în aceste cuvinte. Şi, ne spune mai departe Sfântul Evanghelist, ucenicii s-au închinat Domnului Hristos şi s-au întors în Ierusalim „cu bucurie mare" . Cu bucurie mare!

Maica Domnului cea binecuvântată, cea prin care a venit Domnul nostru Iisus Hristos, prilejuieşte prin mijlocirea ei, prin existenţa ei, faptul de a se fi nimicit, de a se fi înghesuit, de a se fi împuţinat iadul, de a fi fost chemat Adam la viaţa cea fericită, faptul că blestemul nu mai este pentru cine vrea să fie sub binecuvântare. Moartea are alt sens decât înainte: „moartea s-a omorât şi noi am înviat" . Şi, conştienţi de toate acestea, zicem către Domnul Hristos: „Bine eşti cuvântat, Hristoase Dumnezeul nostru, Cel ce bine ai voit aşa, mărire Ţie.". Este ca şi când autorul şi-ar fi adus aminte că Maica Domnului a zis la Nunta din Cana Galileii: „Faceţi orice vă va spune." (Ioan 2, 5). E ca şi când ar fi zis autorul că da,

uite, noi am adus cinstire Maicii Domnului pentru toate câte s-au făcut prin Domnul Hristos, dar să nu uităm de Domnul Hristos, Care a binevoit aşa, să nu uităm pe Domnul Hristos, pentru că Maica Domnului vrea să ne gândim la Domnul Hristos când o cinstim pe ea.

Pentru noi este o mare bucurie să fim cinstitori ai Maicii Domnului, dar trebuie ştiut că adevărata cinstire a Maicii Domnului vine de la Dumnezeu. Astfel de minunăţii din sfânta slujbă, astfel de lucruri cinstitoare pentru Maica Domnului au putut fi alcătuite numai de Duhul Sfânt. Duhul Sfânt ne îndeamnă la cinstirea Maicii Domnului.

Noi cerem ajutor pentru cinstirea Maicii Domnului, chiar de la Maica Domnului. La Sfântul Maslu este o alcătuire de rugăciune către Maica Domnului în care zicem aşa: „Pe tine, preacuratul palat al împăratului ceresc, ceea ce eşti multlăudată, te rog, păzeşte mintea mea cea întinată cu tot felul de păcate şi o fă locaş înfrumuseţat al Treimii Celei dumnezeieşti, ca să laud şi să măresc puterea ta şi mila ta cea nemăsurată, fiind mântuit eu, netrebnicul robul tău.”.

Deci fiecare dintre noi, stând în faţa Maicii Domnului, ne considerăm robi netrebnici şi

dorim ceva de la Maica Domnului: să ne ajute să avem mintea curăţită de tot felul de păcate, să devenim şi noi locaşuri ale Preasfintei Treimi. Aceasta anume ca să lăudăm şi să mărim puterea cea nemăsurată a Maicii Domnului. Prin puterea lui Dumnezeu avem bucuria de a fi cinstitori ai Maicii Domnului. Spunea cineva că părintele Stăniloae l-a întrebat pe un candidat la doctorat: „Ce simţi tu când cinsteşti pe Maica Domnului?". N-a întrebat ce temeiuri sunt pentru cinstirea Maicii Domnului, ci tu, personal, care eşti în Biserica Domnului şi cinsteşti pe Maica Domnului, ce simţi tu atunci când cinsteşti pe Maica Domnului?

Să amintim mai întâi că, între rugăciunile de mulţumire pentru împărtăşirea cu dumnezeieştile Taine, avem şi o rugăciune în care ne adresăm Maicii Domnului, zicând aşa: „Preasfântă Stăpâna mea, de Dumnezeu Născătoare, care eşti lumina întunecatului meu suflet, nădejdea, acoperământul, scăparea, mângâierea şi bucuria mea.". Maica Domnului, fiind „lumina întunecatului meu suflet", dar şi Maica Luminii („Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica Luminii, întru cântări cinstindu-o, să o mărim" – Sf. Liturghie), nu se poate să nu fie şi ca lumină. În măsura în care am această

lumină, pot să înțeleg ceva din măreția Maicii Domnului.

O numim pe Maica Domnului nădejde! Maica Domnului este nădejdea noastră ca mijlocitoare.

Acoperire! Este ocrotitoarea noastră.

Scăpare! Este un loc de refugiu.

Mântuirea și bucuria mea!

Acel candidat întrebat de părintele Stăniloae ce simte el când o cinstește pe Maica Domnului, dacă s-ar fi gândit la aceste cuvinte din rugăciunea de mulțumire către Maica Domnului, ar fi trebuit să se întrebe: „Simt eu, când cinstesc pe Maica Domnului, că Maica Domnului este Stăpâna mea? Simt eu că Maica Domnului este lumina întunecatului meu suflet, că am lumină prin Maica Domnului? Simt eu că Maica Domnului este nădejdea mea? Simt eu că Maica Domnului este acoperământul meu? Simt eu că Maica Domnului este mântuirea mea? Simt eu că Maica Domnului este bucuria mea?" Și ar trebui să putem răspunde că așa ceva simțim noi când cinstim pe Maica Domnului: că Maica Domnului este ocrotitoarea noastră, că Maica Domnului ne poartă de grijă, ne are în vedere, că mijlocește ceva pentru noi. Deci noi credem că Maica Domnului este cu noi, că este și

mama noastră, că ne poartă de grijă, se gândeşte la noi, ne trimite bucurie, ne trimite prilejuri de bucurie.

În aceeaşi rugăciune de mulţumire cerem de la Maica Domnului să ne dea smerenie în gânduri şi ridicare din robia păcatului. Eu nu ştiu dacă v-aţi gândit sau dacă, citind lucrurile acestea de ritual, le-aţi dezghiocat să vedeţi ce-i pe acolo, ce se spune acolo? Cerem de la Maica Domnului smerenie în gânduri. De ce smerenie în gânduri? Pentru că Maica Domnului a fost smerită. Dacă nu avem smerenie în gânduri, nu suntem ca Maica Domnului, nu suntem plăcuţi Fiului ei.

Cerem de la Maica Domnului ridicare din robia patimilor. De atâtea şi de atâtea ori avem probleme în lumea aceasta din pricina unor gânduri care nu sunt comune, care ne robesc, care ne asupresc, care ne chinuiesc. Dar dacă scăpăm din robia cugetelor – avem limpezime, avem seninătate, avem bucurie şi putem fi încredinţaţi de ajutorul Maicii Domnului.

Înainte cu mai mulţi ani, ştiu eu, vreo şapte, am citit o carte intitulată *Faceţi ceea ce vă va spune El* (cuvinte spuse de Maica Domnului la Nunta din Cana Galileii). Autorul acestei cărţi pune o problemă pe care mi-am pus-o şi

cu cu mai mult timp în urmă: că oamenii de astăzi sunt mai puţin cinstitori ai Maicii Domnului, deşi există unii care sunt mai mult decât trebuie cinstitori ai Maicii Domnului. Nu-i bine nici aşa! Bine este s-o avem pe Maica Domnului acolo unde ne-o prezintă Biserica. Să nu ne adresăm Maicii Domnului mai mult decât Domnului Hristos, ci să ne adresăm Domnului Hristos şi după aceea Maicii Domnului.

L-am auzit pe părintele Arsenie Boca spunând credincioşilor, în 1942, că sunt unii care zic „Doamne, Maica Domnului", ceea ce nu-i corect! Nu se găseşte în nici o carte, nici de rugăciuni, nici de slujbă, o adresare de felul acesta – „Doamne, Maica Domnului". Cuvântul „Doamne" este întrebuinţat numai pentru Domnul Hristos, pentru Dumnezeu. Dar astăzi oamenii sunt mai puţin cinstitori ai Maicii Domnului şi găseşti mai greu oameni care ştiu rugăciuni către Maica Domnului. De exemplu, la spovedit, îi întreb pe cei care se spovedesc la mine dacă ştiu să spună „Cuvine-se cu adevărat". Unii ştiu, cei mai mulţi nu ştiu, câte unii nici nu ştiu despre ce este vorba şi zic simplu – „Ştiu".

Mi-a venit odată un tânăr pe care l-am întrebat:

— Ştii să zici „Cuvine-se cu adevărat"?

— Da.

— Zi!

— Cuvine-se cu adevărat!

— Nici nu ştii despre ce-i vorba!

Şi el, după mine: „Nici nu ştii despre ce-i vorba!”. Asta-i situaţia reală! Nu-i o situaţie de glumă!

Să revenim la ceea ce vă spuneam despre autorul acesta al cărţii „Faceţi ceea ce vă va spune El”. Se punea problema că sunt tot mai puţini cinstitori ai Maicii Domnului şi se întreba din ce cauză. Şi răspunsul, care mi-a plăcut foarte mult, era acesta: „Creştinismul nostru este un creştinism de idei” – fiţi atenţi ce frumos urmează – „şi ideile n-au mamă”. Dacă îl avem pe Domnul Hristos în cinstea cuvenită, dacă pentru noi Domnul Hristos este o realitate, nu putem să nu fim cinstitori şi ai Maicii Lui. Iar dacă pentru noi Domnul Hristos este o idee, n-avem atunci pentru ce să-I cinstim mama, pentru că ideile n-au mamă. Extraordinar de frumos prezentată chestiunea!

Între bucuriile mari, pe care le avem noi din credinţa noastră, este şi bucuria de a fi cinstitori ai Maicii Domnului. Gândiţi-vă că sunt alţii care o hulesc pe Maica Domnului, sunt alţii care, hai să zicem că nu o necinstesc,

dar nu o cinstesc, o trec cu vederea pe Maica Domnului. Pe noi nu ne interesează ce fac ei, noi ne ţinem de credinţa noastră.

O mătuşă de-a mea, Dumnezeu s-o odihnească, era îndemnată de oameni de altă credinţă să treacă la credinţa lor. Şi le-a spus aşa: „Eu de Maica Domnului nu mă las, eu de Biserică nu mă las! Mie-mi place când bate toaca, mie-mi place când se trag clopotele, eu de Maica Domnului nu mă las!".

Aşa să facem şi noi! Să nu ne lăsăm de Maica Domnului! Oricine ce-ar zice, noi avem bucuriile noastre, avem ajutor de la Maica Domnului, avem bucuria de a avea pe Maica Domnului ca mama noastră, şi ştiţi cum e mama...

Şi noi suntem îndatoraţi cumva să ne gândim la inima de mamă şi să avem inimă de mamă, dar până să o avem, sigur are Maica Domnului faţă de noi inimă de mamă.

Să-i mulţumim Maicii Domnului, să-I mulţumim Mântuitorului nostru Iisus Hristos că ne-a dat şi bucuria aceasta, de a o cinsti pe Maica Domnului. Să mulţumim lui Dumnezeu pentru toate, pentru credinţa noastră, pentru Biserica noastră, pentru toate darurile Bisericii pe care le avem, să mergem înainte cu bucurie

că suntem în Biserica în care Maica Domnului are locul ei, asemănător cu locul cel din rai.

Noi credem că Maica Domnului a fost ridicată din mormânt (a fost înviată, a fost ridicată din mormânt la cer şi este în cer cu sufletul şi cu trupul). Noi susţinem lucrul acesta la slujbele noastre, chiar dacă nu avem o dogmă despre aceasta, dar spunem: „Pe Născătoarea de Dumnezeu, cea întru rugăciuni neadormită, mormântul şi moartea n-au ţinut-o, căci ca pe Maica vieţii la viaţă a mutat-o Cel ce S-a sălăşluit în pântecele ei cel pururea fecioresc.".

Credem lucrul acesta şi când o să ajungem acolo unde este Maica Domnului, o să ne bucurăm că este şi Maica Domnului cu noi.

Dumnezeu să ne ajute!

MAICA DOMNULUI ÎN ORTODOXIE

Prea cuvioase părinte stareţ, cinstiţi părinţi, iubiţi credincioşi, pentru că suntem în cuprinsul sărbătorii Adormirii Maicii Domnului, m-am gândit ca pentru seara aceasta să stăruim puţin cu gândul asupra locului pe care-l are Maica Domnului în conştiinţa noastră de dreptmăritori creştini, în învăţătura şi practica Bisericii noastre.

Dacă luăm aminte la dumnezeieştile slujbe ale Bisericii noastre, constatăm că alcătuirile de la sfintele slujbe ne îndrumă, ne ajută să fim cinstitori ai Maicii Domnului. Sfintele slujbe ale Bisericii noastre sunt prilejuri de rugăciune şi de învăţătură. Ne rugăm învăţând şi învăţăm rugându-ne. Dacă luăm aminte la alcătuirile de la sfintele slujbe, putem învăţa de la sfintele slujbe mai mult decât din cărţi şi putem să ne raportăm la cei pe care-i are în vedere Sfânta Biserică: la Dumnezeu, la Mântuitorul nostru Iisus Hristos, la Duhul Sfânt, deci la Preasfânta Treime, la Maica Domnului, la sfinţii lui

Dumnezeu, putem să intrăm în legătură cu ei, putem să ne îndreptăm gândurile de la cele pământeşti la cele mai presus de lumea aceasta, la cele cereşti.

Sigur că cei care merg la biserică şi stau şi nu urmăresc nu pot să înveţe ceva, dar cei care urmăresc alcătuirile de la sfintele slujbe învaţă. Nu se poate să nu înveţe. Şi sfintele slujbe sunt în aşa fel alcătuite încât chiar dacă cineva nu s-ar gândi anume la Maica Domnului, totuşi e pus în situaţia să se gândească. De pildă, în Ectenia Mare şi în Ecteniile Mici oricum e pomenită Maica Domnului când se spun cuvintele: „Pe Preasfânta, Curata, Preabinecuvântata, Mărita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi Pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim. Pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.". Aşa auzim în biserică. Deci suntem îndemnaţi să o pomenim pe Maica Domnului.

Când eram eu copil şi până pe vremea când eram student la Teologie, chiar şi mai târziu, cuvintele acestea se spuneau aşa: „Pe Preasfânta, Curata, Preabinecuvântata, Mărita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi Pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii pomenind-o, pe noi înşine şi unii pe alţii şi

toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm", în felul în care se spuneau cuvintele acestea mai demult se presupunea că noi o pomenim pe Maica Domnului fără să ne îndemne cineva. Deci: „Pe Preasfânta, Curata, Preabinecuvântata, Mărita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi Pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii pomenind-o, pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.". Aceasta înseamnă: noi oricum o pomenim pe Maica Domnului. Accentul cădea pe cuvintele de la sfârşit şi anume: „Pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.". Între timp lucrurile s-au schimbat în înţelesul că aceste cuvinte s-au împărţit în două. Şi ca să poată fi împărţite în două, avem două îndemnuri: îndemnul să ne gândim la Maica Domnului, să pomenim pe Maica Domnului şi îndemnul să dăm toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu. Deci în această prezentare nu se mai presupune că o pomenim fără să ni se spună să o pomenim. Ni se spune să o pomenim şi după aceea „pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm". Înainte însă era un singur îndemn, presupunând că totuşi noi pe Maica Domnului oricum o pomenim. De ce s-a

făcut această schimbare? Cred că pentru că spunându-se aceste cuvinte şi venind vorba de Maica Domnului credincioşii intervin cu o rugăciune şi zic: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi". În copilăria mea, în tinereţea mea, se zicea: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi.". A fost însă o dispoziţie de la Sfântul Sinod să se spună: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi", pe considerentul că Maica Domnului ajută la mântuire, ne miluieşte, nu ne mântuieşte împreună cu Domnul Hristos, deşi în cărţile vechi, în cărţile tipărite înainte de dispoziţia Sfântului Sinod, peste tot e scris: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi".

Adevărul este că, în cele duhovniceşti, lucrurile nu sunt aşa de precizate cum sunt în cele pământeşti. Cineva mă întreba: părinte, cum se poate spune la rugăciunea dinainte de Sfânta Împărtăşanie, înainte de a ne împărtăşi, că „Hristos Dumnezeu a venit să mântuiască pe cei păcătoşi dintre care cel dintâi sunt eu"; cum se poate ca acela dintâi să fiu eu şi fiecare să fie cel dintâi, pentru că numai unul poate fi cel dintâi dintre păcătoşi, nu pot fi mai mulţi, şi atunci cum se poate? Se poate, pentru că fiecare dintre noi ne considerăm mai păcătoşi

decât alții și nu ne interesează că altul ar putea fi mai păcătos decât noi. Și atunci nu e o exprimare absolută, așa cum e la matematică: doi și cu doi fac patru și gata, nu se mai poate înțelege altceva; în cele duhovnicești, lucrurile sunt puțin mai elastice, pentru că se pot înțelege, printr-un cuvânt, mai multe lucruri. Când zici: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi", poți să te gândești la ceea ce poate Maica Domnului, adică nu la mântuirea în sine, pentru că mântuirea e prin Hristos, ci la contribuția Maicii Domnului pentru mântuire, în înțelesul că dacă nu era Maica Domnului, nu era nici Domnul Hristos aici pe pământ și n-ar mai fi fost posibilă întruparea Mântuitorului. Bineînțeles, e un fel de a vorbi, pentru că, de vreme ce a existat Maica Domnului, nu se poate spune ce s-ar fi întâmplat dacă nu era Maica Domnului. Maica Domnului există și dacă există Maica Domnului, înseamnă că ea este mijlocitoare de mântuire în acest înțeles, fiindcă prin Maica Domnului avem cele ce țin de Domnul Hristos.

Gândiți-vă de pildă la alcătuirea aceea de la Utrenia de Duminică, de la sfârșitul Utreniei, dinainte de Doxologie, care zice așa: „Preabinecuvântată ești, Născătoare de Dumnezeu Fecioară, că, prin Cel ce S-a întrupat din tine,

iadul s-a robit, Adam s-a chemat, blestemul s-a pierdut, Eva s-a mântuit, moartea s-a omorât şi noi am înviat.". Vorbim cu Maica Domnului şi spunem că lucrurile acestea s-au întâmplat prin Domnul Hristos, „prin Cel ce S-a întrupat din tine iadul s-a robit, Adam s-a chemat, blestemul s-a pierdut, Eva s-a mântuit, moartea s-a omorât şi noi am înviat. Pentru aceasta cântând, strigăm: – pentru că s-a întâmplat aşa ceva prin Fiul tău, cântând strigăm – Binecuvântat eşti Hristoase Dumnezeul nostru Cel ce bine ai voit aşa, mărire Ţie". Deci vorbim şi cu Maica Domnului, vorbim şi cu Domnul Hristos şi ţinem seama de legătura care există între Maica Domnului şi Domnul Hristos şi între Domnul Hristos şi Maica Domnului.

Aşadar, Maica Domnului în înţelesul acesta ne mântuieşte, a contribuit la mântuire, însă pentru că Maica Domnului nu ne poate mântui singură, ci ne ajută la mântuire împreună cu Domnul Hristos – în principal ne ajută Domnul Hristos – Sfânta noastră Biserică o cinsteşte pe Maica Domnului în legătură cu Domnul Hristos, nu o desparte de Domnul Hristos. Aşa cum cinstim şi Crucea Domnului Hristos fără să o despărţim de Domnul Hristos, totdeauna în legătură cu Domnul

Hristos, aşa şi pe Maica Domnului o cinstim în legătură cu Domnul Hristos. Ceea ce îi dă Maicii Domnului măreţia e faptul că e în legătură cu Domnul Hristos, şi tocmai această legătură cu Domnul Hristos îi dă măreţie Maicii Domnului. Şi Maica Domnului are o măreţie, o mărire, chiar zicem noi: „Spăimântatu-s-au toate de dumnezeiască mărirea ta, că tu fecioară neispitită de nuntă ai avut în pântece pe Dumnezeu Cel peste toate şi ai născut Fiu pe Cel fără de ani, Cel ce dăruieşte pace tuturor celor ce te laudă pe tine.".

Deci noi, cei care o lăudăm pe Maica Domnului, avem un privilegiu. Ce privilegiu? Privilegiul de a fi miluiţi de Dumnezeu, de Domnul nostru Iisus Hristos, dându-ne pacea Sa nouă. De ce? Pentru că o lăudăm pe Maica Domnului. Şi de ce o lăudăm pe Maica Domnului? Ne învaţă Biserica noastră să o lăudăm. De ce ne învaţă să o lăudăm? Pentru că „s-au spăimântat toate de dumnezeiască mărirea ta", zicem noi vorbind cu Maica Domnului. Deci nu prezentăm lucrurile ca într-un studiu, nu zicem: „S-au spăimântat toate de mărirea Maicii Domnului, că Maica Domnului a purtat în pântecele ei pe Dumnezeu Cel peste toate şi a născut Fiu pe

Cel fără de ani.", ci vorbim cu Maica Domnului şi zicem: „Spăimântatu-s-au toate de dumnezeiască mărirea ta.".

Acesta e avantajul slujbelor, noi nu studiem, nu învăţăm ca şi cum am studia, ci învăţăm angajându-ne în faţa celor cu care vorbim. Aşa-i cu Maica Domnului, aşa-i cu sfinţii lui Dumnezeu, noi vorbim cu ei, vorbim cu Domnul Hristos, îi spunem Domnului Hristos ce avem de spus, vorbim cu El şi din aceasta învăţăm. Prin urmare, Maica Domnului are o mărire a ei şi mărirea îi vine de la Domnul Hristos şi, venindu-i de la Domnul Hristos mărirea, ea e mijlocitoare către Domnul Hristos pentru noi. Noi o lăudăm, Maica Domnului mijloceşte şi Domnul Hristos ne dăruieşte pace: „Cel ce dăruieşte pace tuturor celor ce te laudă pe tine".

Şi alcătuiri de felul acesta sunt multe. De exemplu, să luăm una de la slujba înmormântării când, vorbind cu Maica Domnului, zicem că: „Neamul omenesc a aflat mântuire prin tine şi noi să aflăm raiul, Născătoare de Dumnezeu ceea ce eşti una binecuvântată.". De ce zicem că e „una binecuvântată"? Nu mai există alţii binecuvântaţi? În situaţia Maicii Domnului numai Maica Domnului există, altcineva nu

mai există, şi atunci e „una binecuvântată". Bineînţeles că binecuvântaţi pot fi şi alţii, dar în alt înţeles. Gândiţi-vă de pildă la faptul că atunci când Iosif s-a întâlnit cu fraţii săi după ce a fost vândut în Egipt şi au vorbit unii cu alţii înainte de a se cunoaşte, de a-l recunoaşte pe Iosif, de a se descoperi Iosif fraţilor săi, a întrebat de tatăl lor şi ei au spus despre tatăl lor că trăieşte şi atunci Iosif a zis: „Binecuvântat este omul acela". Prin urmare şi Iacov era binecuvântat ca tată al lui Iosif. Şi alţii sunt binecuvântaţi. Toţi care sunt sub binecuvântarea lui Dumnezeu sunt binecuvântaţi, dar Maica Domnului are un loc aparte între toţi binecuvântaţii: „una binecuvântată". „Bucură-te curată, cea ce ai născut pe Dumnezeu cu trup spre mântuirea tuturor, că neamul omenesc a aflat mântuire prin tine. Şi noi să aflăm raiul, Născătoare de Dumnezeu, curată şi binecuvântată", cea ce eşti una binecuvântată.

Iubiţi credincioşi, aşa ne gândim noi la Maica Domnului şi aşa ne învaţă Sfânta noastră Biserică să ne gândim la Maica Domnului, în alcătuirile cinstitoare pentru Maica Domnului vorbim cu Maica Domnului şi zicem că ea este mărirea a toată lumea: „Pe cea ce este mărirea a toată lumea, care din oameni a răsărit şi pe Stăpânul L-a născut, uşa

cea cerească.". Vorbind cu Maica Domnului spunem: „Pe tine, Maica lui Dumnezeu, cea mai presus de minte şi de cuvânt". Cum e Maica Domnului? Mai presus de minte şi de cuvânt. Ce înseamnă aceasta? Înseamnă: cuvântul nu o cuprinde, iar mintea nu o înţelege. Stăm copleşiţi de măreţia Maicii Domnului în faţa Maicii Domnului: „Cea mai presus de minte şi de cuvânt, care ai născut negrăit sub ani pe Cel fără de ani, credincioşii cu un gând te mărim.". Mărim pe Maica Domnului pentru măreţiile ei, pentru măreţiile ei izvorâte din Mântuitorul nostru Iisus Hristos, din Fiul său care S-a întrupat, din Fiul lui Dumnezeu care S-a întrupat din Preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi a devenit şi Fiu al Maicii Domnului. Cine? Cel ce este Dumnezeu adevărat şi Om adevărat. Dumnezeu adevărat născut din Dumnezeu din veci şi Om adevărat născut din Preasfânta Fecioară Maria.

Maica Domnului este numită Născătoare de Dumnezeu nu în înţelesul că L-a născut pe Dumnezeu, că înainte de a fi Dumnezeu a fost Maica Domnului, ci în înţelesul că Cel pe care L-a născut ca om nu era numai om, ci era şi Dumnezeu, Om adevărat şi Dumnezeu adevărat. Unde s-a petrecut unirea firii dumnezeieşti cu firea omenească în persoana

Mântuitorului nostru Iisus Hristos? S-a unit în pântecele Preasfintei Fecioare Maria. Noi aşa mărturisim şi aşa ne învaţă Biserica noastră. Noi nu credem, ca ereticii, că Maica Domnului a născut un om cu care după aceea S-a unit Dumnezeu. De pildă, la Botez, cum spuneau unii, că Duhul Sfânt când S-a pogorât peste Domnul Hristos la Botez, de fapt atunci a fost unirea între cele două firi. Nu e adevărat. Biserica noastră spune, învaţă, mărturiseşte şi răspândeşte adevărul că Fiul lui Dumnezeu S-a unit cu Fiul Omului, Dumnezeu S-a unit cu omul în fiinţa Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi de aceea zicem noi într-o alcătuire de la Sfântul Maslu, vorbind cu Maica Domnului: „Pe tine, preacuratul palat al împăratului ceresc, cea ce eşti mult lăudată, te rog curăţeşte mintea mea cea întinată cu tot felul de păcate şi o fă lăcaş înfrumuseţat al dumnezeieştii Treimi ca să laud şi să măresc puterea ta şi mila ta cea nemăsurată, fiind mântuit eu netrebnicul, robul tău". De unde pornim? De la conştiinţa că suntem robi netrebnici: „eu, netrebnicul, robul tău" doresc să fiu mântuit şi pentru că doresc să fiu mântuit cer ceva de la tine, Maica Domnului, de la tine care eşti „palat preacurat al împăratului ceresc". Când este Maica

Domnului „palat preacurat al împăratului ceresc", al Mântuitorului nostru Iisus Hristos? A fost când L-a purtat pe Domnul Hristos în pântecele ei. Da, dar Domnul Hristos S-a despărţit cumva de Maica Domnului când S-a născut din ea şi atunci Maica Domnului nu mai este „palat preacurat al împăratului ceresc"? Ba da, este. Şi după ce S-a născut Fiul ei din ea e „palat preacurat al împăratului ceresc". De ce? Pentru că Maica Domnului nu L-a purtat numai în pântece pe Domnul Hristos, ci L-a purtat şi în inima ei, şi de inima ei nu S-a despărţit niciodată Fiul său, Domnul Hristos. O mamă este mamă pentru veşnicie, nu pentru vremelnicie. Niciodată nu i se va lua unei mame calitatea de mamă. Şi nu e mamă numai când îl poartă pe copilul său în pântece, ci e mamă pentru totdeauna, pentru veşnicie. Aşa e şi Maica Domnului, mamă a Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi dacă nu-L mai poate purta în pântece şi nu-L mai poartă de fapt în pântece, îl poartă în inima ei şi de inima ei niciodată nu S-a despărţit Domnul Hristos şi noi, ştiind acest lucru, ne rugăm Maicii Domnului să curăţească mintea noastră: „Curăţeşte mintea mea cea întinată cu tot felul de păcate şi o fă locaş al dumnezeieştii Treimi".

Maica Domnului a fost şi este locaş al dumnezeieştii Treimi. Aşa i-a spus îngerul când Preasfânta Fecioară a întrebat la Buna Vestire „Cum va fi aceasta de vreme ce eu nu ştiu de bărbat?". Ea a auzit de la înger atunci: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri, de aceea şi Sfântul care Se va naşte din tine Fiul lui Dumnezeu se va chema." (Luca 1, 34-35). Aici sunt cele trei persoane ale Sfintei Treimi care se unesc în Maica Domnului din clipa în care S-a întrupat Fiul lui Dumnezeu prin umbrirea de sus a Tatălui şi prin lucrarea Sfântului Duh. Deci: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri – e vorba de Duhul Sfânt şi de Tatăl – şi Sfântul care Se va naşte din tine Fiul lui Dumnezeu se va chema" – e vorba de Dumnezeu Fiul. Deci Maica Domnului devine locaş al Preasfintei Treimi. Devenind locaş al Preasfintei Treimi, Maica Domnului poate să ne ajute să ni se curăţească şi mintea ca să devenim locaşuri ale Preasfintei Treimi. Şi locaş al Preasfintei Treimi Maica Domnului este în veşnicie: „Curăţeşte mintea mea cea întinată cu tot felul de păcate şi o fă locaş înfrumuseţat al Preasfintei Treimi". Numai dacă suntem locaşuri înfrumuseţate ale Preasfintei Treimi, prin mijlocirea Maicii

Domnului, putem să lăudăm mărirea şi mila cea nemăsurată a Maicii Domnului, noi, netrebnicii robii ei.

Vă atrag atenţia asupra acestor lucruri în înţelesul că e bine să le urmăriţi, să cuprindeţi înţelesurile, adâncurile unor astfel de alcătuiri, pentru că dacă le zici aşa, între altele, nu poţi să îţi dai seama de conţinutul lor, dar dacă meditezi – şi slujbele noastre trebuie meditate, sigur că dacă le auzi spunându-se repede sau cu cântare, acolo, nu le dai importanţa pe care trebuie să le-o dai, dar dacă le analizezi puţin şi vezi ce conţinut e în această alcătuire, şi nu numai în aceasta, ci în multe altele – atunci ajungi să-ţi dai seama de învăţătura Bisericii noastre cuprinsă în dumnezeieştile slujbe ale Bisericii noastre.

Sunt foarte multe lucruri pe care ar vrea să le ştie credincioşii în legătură cu Maica Domnului. Au apărut şi nişte cărţi cu viaţa Maicii Domnului care nu spun mare lucru. De ce? Pentru că Maica Domnului a fost smerită, despre Maica Domnului nu se poate spune mult. În Scriptură se spune puţin şi în altă parte, cei care spun despre Maica Domnului ceva, sau vor să spună ceva deosebit, nu sunt competenţi. N-au cum să spună. De ce? Pentru că Maica Domnului, fiind smerită, n-a

vrut să fie pusă în atenţia oamenilor. Dorinţa ei a fost ca Domnul Hristos să fie pus în atenţia oamenilor. La nunta din Cana Galileii a zis către slujitorii de la nuntă: „Faceţi ceea ce vă va spune El." (Ioan 2, 5). Deci vă spun şi eu ceva, vă spun să faceţi ce vă va spune El, nu să faceţi ce vă spun eu. Eu nu vă spun, n-am eu rostul de a vă spune, ascultaţi-L pe El, pe Iisus. Şi astfel Maica Domnului a fost smerită până la aşa măsură, încât ea nu a vorbit despre cele ale ei, despre măreţiile ei, despre naşterea ei mai presus de fire. De ce n-a vorbit? Evanghelia spune că Domnul Hristos S-a născut din Preasfânta Fecioară Maria în chip mai presus de fire, prin lucrarea Duhului Sfânt, prin puterea lui Dumnezeu, nu prin contribuţie bărbătească. Că e fecioară înainte de naştere, că e fecioară în naştere, că e fecioară după naştere, e un cuvânt pe care îl spunem noi la sfintele slujbe, de exemplu când zicem „pururea Fecioara Maria". Maica Domnului n-a vorbit despre aşa ceva. De ce? Pentru că a fost smerită. Oamenii din vremea Mântuitorului îl considerau pe dreptul Iosif ca tată al lui Iisus şi ziceau: „Nu cunoaştem noi pe tatăl Său şi pe mama Sa, nu cunoaştem noi pe fraţii Lui?" (Ioan 6, 42) şi aşa mai departe.

Dar să ştiţi că fraţii Domnului Hristos nicăieri nu sunt numiţi în Scriptură fiii Maicii Domnului, aşa că se poate înţelege altceva decât fraţi trupeşti, fraţi direcţi. Se poate înţelege rude apropiate. Cuvântul frate nu era numai pentru frate în sens strict, ci era şi cu o lărgime oarecare şi se înţelegeau şi rudele apropiate tot prin acest cuvânt. Şi Maica Domnului, de exemplu la întâlnirea din templu cu Mântuitorul, după ce L-au pierdut, după ce nu L-au găsit o vreme şi s-au întors, a zis: „Fiule, de ce ne-ai făcut nouă aceasta? Iată, tatăl Tău şi eu îngrijoraţi Te căutăm." (Luca 2, 48). Nu a zis: „Eu, ca mama Ta şi omul acesta, care de fapt nu Ţi-e tată, Te căutăm.", ci a zis: „Iată, tatăl Tău şi eu îngrijoraţi Te căutăm.".

Sfânta noastră Biserică ne îndrumă în ceea ce priveşte conştiinţa noastră şi cunoştinţa noastră despre Maica Domnului ne îndrumă prin slujbele ei în timp. Noi de fapt din viaţa Maicii Domnului ştim numai câteva lucruri pe care le şi sărbătorim şi anume: că s-a născut din părinţii Ioachim şi Ana. Aşa spunem la sfintele slujbe: „dumnezeieştii părinţi Ioachim şi Ana" şi pomenim la otpusturi în general pe Sfinţii dumnezeieşti părinţi Ioachim şi Ana, nu numai pe Ana, cum ar zice cei care nu sunt de credinţa noastră, care au altă credinţă şi care

spun că şi Maica Domnului s-a născut ca şi Domnul Hristos numai prin puterea lui Dumnezeu, numai din Sfânta Ana. Biserica noastră nu învaţă aşa, ci învaţă că Maica Domnului a avut dumnezeieşti părinţi pe Ioachim şi pe Ana. Şi după aceea – aceasta deci o sărbătorim în 8 septembrie – sărbătorim tot în legătură cu Maica Domnului, la 21 noiembrie, intrarea în Biserică a Maicii Domnului, adică primirea Maicii Domnului în Templul din Ierusalim unde a stat doisprezece ani şi a fost educată în Templul din Ierusalim şi de acolo, la cincisprezece ani, a plecat în grija dreptului Iosif şi a născut pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Mai avem o sărbătoare a Maicii Domnului în 26 decembrie, dar nu o sărbătoare din viaţa Maicii Domnului, ci o sărbătoare în legătură cu rostul Maicii Domnului, Soborul Maicii Domnului. Mai avem o sărbătoare în 25 martie, Buna Vestire, tot o sărbătoare a Maicii Domnului, şi e singura al cărei eveniment e cuprins în Sfânta Scriptură, în Sfânta Evanghelie de la Luca. Şi după aceea Adormirea Maicii Domnului în 15 august, când de fapt pomenim moartea Maicii Domnului, numai că nu zicem moartea Maicii Domnului, ci zicem Adormirea Maicii Domnului. De ce? Pentru că noi vrem prin

aceasta să punem în evidenţă că Maica Domnului n-a murit. De altfel noi credem că în general oamenii nu mor, adică nu mor în înţelesul de a dispărea, ci mor în înţelesul că se continuă viaţa lor sufletească prin suflet. Trupul se aşează în mormânt şi se descompune în timp, iar sufletul continuă viaţa dincolo de lumea aceasta. Nu mai există posibilitatea ca sufletul să moară. Se vorbeşte şi despre o moarte a sufletului, prin aceasta înţelegându-se de fapt nu nimicirea sufletului, ci despărţirea de Dumnezeu, pedeapsa veşnică.

Maica Domnului a murit cum mor toţi credincioşii, cum mor oamenii, nu a avut un privilegiu special. A fost aşezată în mormânt şi după trei zile, când Sfântul Apostol Toma, care nu era de faţă la înmormântarea Maicii Domnului, a venit, s-a deschis mormântul pentru el ca s-o vadă măcar în mormânt şi nu mai era în mormânt! Aceasta e învăţătura Bisericii noastre. De altfel învăţătura Bisericii noastre este cuprinsă în condacul de la Adormirea Maicii Domnului, unde se spune: „Pe Născătoarea de Dumnezeu cea întru rugăciuni neadormită şi întru folosinţă nădejdea cea neschimbată, mormântul şi moartea n-au ţinut-o. De ce? Pentru că a mutat-o la viaţă ca pe Maica Vieţii Cel ce S-a

sălăşluit în pântecele ei cel pururea feciorese.". Deci Domnul Hristos a mutat-o la viaţă, a înviat-o, a scos-o din mormânt şi a ridicat-o mai presus de lumea aceasta, iar Maica Domnului este şi cu sufletul şi cu trupul în cer. Aşa e învăţătura Bisericii, aşa e credinţa noastră.

De aceea, toate acestea ştiindu-le noi, putem să spunem vorbind cu Maica Domnului: „Cuvine-se cu adevărat să te fericim pe tine Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită şi prea nevinovată şi Maica Dumnezeului nostru. Cea ce eşti mai cinstită decât Heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decât Serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu-Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.". Cuvântul acesta, alcătuirea aceasta, de fapt constă din două părţi. Una adusă de înger pe pământ la Sfântul Munte prin veacurile XI, XII, când un înger i-a dictat unui părinte şi după aceea a scris el însuşi, de fapt a scris el însuşi cuvintele acestea: „Cuvine-se cu adevărat să te fericim pe tine Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită şi prea nevinovată şi Maica Dumnezeului nostru", iar cea de-a doua parte a alcătuirii, care a fost de sine stătătoare şi a circulat din veacul al VII-lea,

alcătuită de Sfântul Cosma Melodul este: „Cea ce eşti mai cinstită decât Heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decât Serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu-Cuvântul ai născut, pe Tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.”.

Deci noi suntem cinstitori, preacinstim pe Maica Domnului, suntem măritori ai Maicii Domnului. Fără aceasta nu există Ortodoxie.

20 august 1995

CINE ESTE MAICA DOMNULUI PENTRU MINE?

Cinstiți părinți, iubiți frați și iubiți credincioși, după ce ieri am stăruit cu gândul asupra locului pe care-l are Maica Domnului în conștiința Bisericii Ortodoxe, în gândirea și practica ortodoxă, este firesc astăzi să încercăm să ne raportăm pe noi înșine la învățătura Bisericii Ortodoxe, la cultul Bisericii Ortodoxe în legătură cu Maica Domnului, să răspundem la întrebarea: cine este pentru mine, ce înseamnă pentru mine Maica Domnului. De ce? Pentru că noi ne gândim la Maica Domnului nu ca la ceva dinafară de noi, ci ca la cea care este, alături de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în inima Bisericii Ortodoxe.

Rânduielile de slujbă ale Bisericii noastre sunt în așa fel alcătuite încât să fim în situația de a ne raporta la Maica Domnului. Aș aduce în atenție ceva de la Sfânta Liturghie, și anume după ce credincioșii cântă, după ce spun cu cântare cuvintele: „Pe Tine Te lăudăm, pe Tine bine Te cuvântăm, Ție îți mulțumim Doamne

și ne rugăm Ţie, Dumnezeului nostru", cele dintâi cuvinte care se spun sunt cuvinte în care e pomenită Maica Domnului, căci se zice la Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur: „Mai ales pentru Preasfânta, Curata, Preabinecuvântata, Mărita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și Pururea Fecioara Maria" și la Liturghia Sfântului Vasile cel Mare: „Mai ales cu Preasfânta, Curata, Preabinecuvântata, Mărita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și Pururea Fecioara Maria". Dacă luăm aminte la cuvintele acestea, la ele însele, dacă le avem în vedere desprinse de contextul în care apar ele și așa cum le auzim noi de fapt, nu înțelegem nimic. Doar un singur lucru îl putem lua în considerație și anume faptul că e pomenită Maica Domnului. Cuvintele așa spuse: „Mai ales pentru Preasfânta, Curata, Preabinecuvântata, Mărita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și Pururea Fecioara Maria" nu ne spun nimic.

Însă încadrate în contextul lor ne spun mult și anume, după ce preotul se roagă lui Dumnezeu ca să vină peste Cinstitele Daruri Duhul Sfânt și să le prefacă în Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos prin voia Tatălui ceresc, se spune de ce anume cerem lucrul acesta și rostește mai departe

preotul sau episcopul: „Ca să fie celor ce se vor împărtăşi, spre trezirea sufletului, spre iertarea păcatelor, spre împărtăşirea cu Duhul Sfânt, spre plinirea împărăţiei cerurilor, spre îndrăznirea cea către Tine, iar nu spre judecată sau spre osândă.". În aceste cuvinte se arată pricina pentru care dorim să ne împărtăşim, rostul cu care ne împărtăşim. Şi, în continuare, spune: „Încă aducem Ţie această slujbă duhovnicească pentru cei adormiţi întru credinţă: – şi-i pomeneşte – strămoşi, părinţi, patriarhi, prooroci, apostoli, propovăduitori, evanghelişti, mucenici, mărturisitori, pustnici şi pentru tot sufletul drept care s-a săvârşit întru credinţă.". Şi apoi cu glas tare: „Mai ales pentru Preasfânta, Curata, Preabinecuvântata, Mărita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi Pururea Fecioara Maria – şi iarăşi în taină, în gând – pentru Sfântul Ioan Proorocul şi Înaintemergătorul, pentru Sfinţii, slăviţii şi întru tot lăudaţii Apostoli, pentru Sfântul a cărui pomenire o facem şi pentru toţi sfinţii, cu ale căror rugăciuni, cercetează-ne pe noi, Doamne.".

Prin urmare, cuvintele acestea, aşa cum le auzim noi la Sfânta Liturghie, desprinse din context, nu ne spun decât atât: fiţi atenţi şi nu uitaţi de Maica Domnului. E ca şi când s-ar

zice: îl lăudaţi pe Dumnezeu, îi mulţumiţi, vă rugaţi Lui, e foarte bine, dar nici de Maica Domnului să nu uitaţi. Şi când se aminteşte Maica Domnului la Sfânta Liturghie, de obicei se spun două alcătuiri, cu cântare, şi anume: „Cuvine-se cu adevărat să te fericim pe tine, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită şi prea nevinovată şi Maica Dumnezeului nostru. Ceea ce eşti mai cinstită decât Heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decât Serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim." sau la Liturghia Sfântului Vasile cel Mare: „De tine se bucură, ceea ce eşti plină de dar, toată făptura, soborul îngeresc şi neamul omenesc. Ceea ce eşti Biserică sfinţită şi rai cuvântător, lauda fecioriei din care Dumnezeu S-a întrupat şi prunc S-a făcut Cel ce este mai înainte de veci. Că braţul tău scaun l-a făcut şi pântecele tău mai desfătat decât cerurile l-a lucrat. De tine se bucură, ceea ce eşti plină de dar, toată făptura, mărire ţie!".

Sunt două alcătuiri în care se pune în atenţie Maica Domnului: în prima, cea care L-a născut pe Dumnezeu mai presus de fire şi de aceea este mai mare decât Heruvimii şi Serafimii, este mai mare decât îngerii, decât

toate ființele cerești. Numai Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul și Dumnezeu Duhul Sfânt este mai mare decât Maica Domnului, numai Prea Sfânta Treime.

În conștiința noastră trebuie să apară Maica Domnului în aceeași atmosferă în care este prezentată în această alcătuire sau în alcătuirea a doua pe care am pomenit-o, adică să o avem pe Maica Domnului în conștiința noastră ca pe aceea care, născându-L pe Domnul nostru Iisus Hristos, de ea se bucură, fiind ea plină de dar, toată făptura, adică toți îngerii și toți oamenii cei drept credincioși. Se bucură de Maica Domnului pentru această calitate a ei că a fost aleasă de Dumnezeu Tatăl, a purtat pe Dumnezeu Fiul, Duhul Sfânt S-a pogorât peste ea, pentru că îngerul binevestitor i-a adus salutul: „Bucură-te, cea plină de dar, Domnul este cu tine”, a numit-o „binecuvântată între femei”, pentru că Sfânta Elisabeta a avut bucuria, prin puterea Duhului Sfânt, să o cunoască pe verișoara sa Maria ca Maica Domnului: „De unde mie cinstea aceasta, să vină Maica Domnului meu la mine?”, iar aceste cuvinte le-a spus după ce a izbucnit din sufletul său cu bucurie și sub puterea Duhului Sfânt: „Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul

pântecelui tău." (Luca 1, 42-43). Mai apoi o femeie a ridicat glas din popor, după mărturia Sfântului Evanghelist Luca, pe când Domnul Hristos vorbea şi era impresionată de învăţătura Lui şi a zis: „Fericit este pântecele care Te-a purtat şi sânii la care ai supt.", iar Domnul Hristos a răspuns: „Adevărat, fericiţi sunt cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu şi-l împlinesc pe el." (Luca 11,27-28). În aceste cuvinte de laudă aduse de îngerul binevestitor, rostite de îngerul binevestitor, rostite de Sfânta Elisabeta, rostite de femeia aceea care a ridicat glas din popor şi a fericit-o pe Maica Domnului, în aceste cuvinte este temeiul cultului pe care Sfânta noastră Biserică îl aduce Maicii Domnului.

Pentru că totdeauna noi trebuie să ne raportăm personal la lucrurile mai presus de noi, întrebarea este cum stau eu faţă de Maica Domnului, cât sunt eu de cinstitor faţă de Maica Domnului, ce înseamnă pentru mine Maica Domnului? Ştiu că pentru Fiul lui Dumnezeu Care S-a făcut om înseamnă mama Lui, ştiu că pentru Dumnezeu Tatăl înseamnă aleasa lui Dumnezeu Tatăl, ştiu că pentru Dumnezeu Fiul înseamnă locaşul lui Dumnezeu Fiul, ştiu că pentru Duhul Sfânt înseamnă cea peste care S-a pogorât Duhul

Sfânt, ştiu că pentru Sfânta Elisabeta înseamnă Maica Domnului ei, ştiu că pentru femeia care a ridicat glas din popor înseamnă cea fericită, pentru mine, pentru mine personal ce înseamnă Maica Domnului, cât sunt eu de legat de Maica Domnului?

În privinţa aceasta există două extreme: unii care o cinstesc prea mult şi alţii care o cinstesc prea puţin. Care e de fapt locul Maicii Domnului în cinstirea Bisericii? Este după Domnul Hristos. Întâi e Domnul Hristos, întâi e Dumnezeu Tatăl şi Dumnezeu Duhul Sfânt, e Prea Sfânta Treime, apoi e Maica Domnului. Nu e înainte de Domnul Hristos, pentru că sunt unii care la Maica Domnului parcă se gândesc mai mult ca la Domnul Hristos. Nu e corect. Maica Domnului este după Domnul Hristos. Şi sunt alţii care nu cinstesc pe Maica Domnului. Bineînţeles, nu sunt ortodocşi aceştia. Şi aceştia n-o cinstesc din motivele pe care le cred ei întemeiate pentru ei, dar care nu sunt întemeiate, pentru că, iată, şi îngerul a cinstit-o, şi Sfânta Elisabeta a cinstit-o, şi femeia care a ridicat glas din popor a cinstit-o, şi Domnul Hristos a cinstit-o, şi Tatăl Cel Ceresc, şi Duhul Sfânt, aşa încât pentru noi nu există nici o îndoială. De altfel noi nu căutăm nişte temeiuri pentru cinstirea Maicii Domnului, ci intrăm în

practica Bisericii: aceasta e practica Bisericii noastre şi, în măsura în care noi facem parte din ea, suntem cinstitori ai Maicii Domnului. Fără aceasta nu se poate. Nu există Ortodoxie fără Maica Domnului. Aşa că întrebarea de căpetenie pentru fiecare dintre noi este, totuşi, eu personal cum mă raportez la Maica Domnului, cât mă gândesc eu la Maica Domnului, cum o am în vedere pe Maica Domnului?

Sunt unii care folosesc formula „Dumnezeu şi Maica Domnului", sunt alţii care spun: „Mi-a ajutat Maica Domnului". Fără îndoială că Maica Domnului este mijlocitoare, dar noi nu ştim în ce măsură ajutorul îl primim de la Dumnezeu sau de la Maica Domnului sau, de fapt, îl primim de la Dumnezeu prin mijlocirea Maicii Domnului, aşa încât nu cred că e corect să spună cineva „Mi-a ajutat Maica Domnului". Eventual poate spune: „Mi-a ajutat Dumnezeu", „Cred că s-a rugat Maica Domnului pentru mine" sau „Mi-a ajutat Dumnezeu prin rugăciunile Maicii Domnului" şi aşa mai departe. Nu e bine să folosim nişte formule care scot în evidenţă pe Maica Domnului mai mult decât o scoate în evidenţă Biserica. Biserica o socoteşte pe Maica Domnului totdeauna mijlocitoare la

Dumnezeu, aşa cum a mijlocit pentru cei de la Cana Galileii când a zis către Domnul Hristos că nu au vin cei de la Cana Galileii, a mijlocit, I-a cerut Mântuitorului să îi ajute în împrejurarea respectivă. Aceasta este de fapt lucrarea Maicii Domnului. Aşa credem noi.

Sunt unii credincioşi care spun: „Doamne Maica Domnului". Nu e corect. De ce? Nicăieri, în toate cărţile de cult ale Bisericii noastre nu veţi găsi niciodată expresia „Doamne Maica Domnului". Doamne se zice numai lui Dumnezeu, Doamne I se zice Mântuitorului nostru Iisus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu, Doamne I se zice Duhului Sfânt, deci „Doamne miluieşte" zicem adresându-ne lui Dumnezeu Tatăl, „Doamne, Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul" îi zicem lui Dumnezeu Fiul. Dar „Doamne Maica Domnului" nu e corect. „Maica Domnului", „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi" şi aşa mai departe, însă nici într-un caz „Doamne Maica Domnului". I-am auzit pe mulţi, femei şi bărbaţi, care zic aşa, însă nu e corect.

Sunt apoi unii care, deşi fac parte din Biserica Ortodoxă, nu se raportează corect la Maica Domnului, în sensul că nu ştiu o rugăciune către Maica Domnului deşi sunt alţii

care ştiu „Visul Maicii Domnului" şi alte rugăciuni care, de fapt, nu sunt rugăciuni ale Bisericii, ci sunt numai admise de Biserică, sunt nişte rugăciuni populare în legătură cu Maica Domnului şi care făgăduiesc cumva – cărţile respective – ajutor de la Maica Domnului pentru cei care fac acele rugăciuni. Bineînţeles că nu e o greşeală să le facă cineva, însă pe noi ne interesează rugăciunile oficiale ale Bisericii: Paraclisul Maicii Domnului, Acatistele Maicii Domnului.

Cei care cred în Maica Domnului şi o pomenesc, dar nu ştiu rugăciuni către Maica Domnului, iarăşi nu se raportează corect. De pildă, eu obişnuiesc ca pe cei pe care îi spovedesc, să îi pun – zic obişnuiesc, deoarece nu întotdeauna fac asta pentru că, câteodată, văd că nu ştiu şi nu mai insist – să spună „Cuvine-se cu adevărat". De ce? În Molitfelnic scrie că după ce preotul dezleagă de păcate pe credinciosul care se spovedeşte, să zică el „Cuvine-se cu adevărat". Dar un episcop, episcop vicar la Sibiu, care acum este arhiepiscop la Constanţa, înalt Prea Sfinţitul Lucian, când m-a spovedit pentru prima dată, şi de altfel de câte ori m-a spovedit, totdeauna a zis să spun eu „Cuvine-se cu adevărat". Şi atunci m-am obişnuit şi eu cu lucrul acesta şi,

ca să am o verificare despre felul cum se raportează credincioşii la Maica Domnului, îl întreb pe credincios: ştii să zici „Cuvine-se cu adevărat"? Unii ştiu şi spun, şi alţii zic „Da" şi când le spun: ziceţi, zic doar cuvintele „Cuvine-se cu adevărat". Nici nu ştiu despre ce-i vorba. Aceştia nu sunt cinstitori ai Maicii Domnului, degeaba zic ei că sunt ortodocşi. Nu se poate să nu ştii o rugăciune către Maica Domnului. Unii nu ştiu şi zic: „Nu ştiu «Cuvine-se cu adevărat».", şi zic: „Dar ce rugăciune ştii către Maica Domnului?". Şi zice: „Născătoare de Dumnezeu". Şi zic: „Spune-o" şi sunt bucuros că ştiu măcar aceasta, dar noi credincioşii ortodocşi e bine să ştim „Cuvine-se cu adevărat", adică să ştim mai întâi ce este „Cuvine-se cu adevărat". Dacă ne întreabă cineva: ştii „Cuvine-se cu adevărat", să nu zicem că „Ştiu" şi să ştim numai cuvintele „cuvine-se cu adevărat" pentru că nu e destul, încă chiar zic: „Dar înseamnă că tu nici nu ştii despre ce-i vorba.".

Iubiţi credincioşi, în legătură cu aceasta vreau să mai amintesc ceva care ne priveşte pe noi personal, o raportare personală la Maica Domnului. Dacă, în general, rugăciunile către Maica Domnului şi formulele liturgice în

legătură cu Maica Domnului ne privesc pe toţi împreună – de exemplu zicem: „Stăpâna noastră de Dumnezeu Născătoarea" – este şi o rugăciune pe care sigur aţi citit-o de multe ori, nu ştiu cât v-aţi oprit la ea, în care ne raportăm absolut personal la Maica Domnului şi nu zicem „Stăpâna noastră", ci zicem „Stăpâna mea". De exemplu „Împărăteasa mea cea prea bună" să zicem, dar nu mă gândesc la aceasta, ci mă gândesc la rugăciunea a cincia dintre rugăciunile de mulţumire după Sfânta împărtăşire cu Mântuitorul Hristos. Ne adresăm Maicii Domnului şi zicem aşa: „Preasfântă Stăpâna mea, de Dumnezeu Născătoare – şi zicem mai departe – care eşti lumina întunecatului meu suflet, nădejdea, acoperământul, scăparea, mângâierea şi bucuria mea.". Aşa spunem îndrumaţi de Sfânta Biserică, dar, pentru că spunem la singular, la persoana întâi, trebuie să ne şi raportăm singular la aceasta şi să zicem: „Preasfântă Stăpâna mea".

Deci am pe Maica Domnului ca stăpână? Îl am pe Dumnezeu şi o am şi pe Maica Domnului. E Maica Domnului pentru mine lumina mea, e lumină? Pentru că noi zicem că Maica Domnului e Maica Luminii: „Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica

Luminii întru cântări cinstind-o să o mărim.". Deci şi ea e lumină, Maica Domnului ca Maică a Luminii e lumină. Noi zicem: „Lumina mea, scăparea mea, bucuria mea, mângâierea mea, nădejdea mea". Toate acestea înseamnă Maica Domnului pentru noi, trebuie să însemne şi important este să ştim dacă asta şi înseamnă pentru noi. Deci o am eu pe Maica Domnului în simţirea mea, în conştiinţa mea, ca pe cea de care mă bucur şi o ştiu stăpâna gândurilor mele? O am pe Maica Domnului ca lumină a vieţii mele, ca lumină care aduce seninătate în sufletul meu? „Prea Sfântă Stăpâna mea, de Dumnezeu Născătoare, care eşti lumina întunecatului meu suflet, nădejdea, toată nădejdea mea spre tine o pun, Maica lui Dumnezeu, păzeşte-mă sub acoperământul tău", spunem într-o altă alcătuire – scăparea – adică un fel de refugiu, ne refugiem la Maica Domnului ca să primim ajutor, sprijin în împlinirea binelui – mângâierea – o avem pe Maica Domnului ca mângâietoare, ca mângâiere în viaţa noastră – acoperământul" – o avem pe Maica Domnului ca ocrotitoare, ca acoperământ. O avem pe Maica Domnului ca bucurie a noastră?

Dacă se întâmplă aceasta în viaţa noastră, înseamnă că Maica Domnului este la

locul ei în existenţa noastră personală, în fiinţa noastră, în persoana noastră, este prezentă Maica Domnului în gândurile noastre. Bineînţeles, Maica Domnului nu e prezentă cum e Domnul Hristos în sufletul nostru, pentru că Maica Domnului este într-un singur loc. Noi ne rugăm Maicii Domnului şi credem că rugăciunile noastre sunt duse de îngeri la Maica Domnului, dar ea nu este în mijlocul nostru, între noi, cum este Domnul nostru Iisus Hristos, pentru că Maica Domnului nu are fire dumnezeiască, ci are numai fire omenească, iar firea omenească este mărginită. Noi ştim lucrul acesta. Aşa învaţă şi Biserica, dar noi vorbim cu Maica Domnului ca şi când ar fi de faţă pentru că o avem de faţă în conştiinţa noastră, adică avem gândul că suntem în legătură cu Maica Domnului. Dar Maica Domnului e într-un singur loc şi e circumscrisă, nu este cu lărgime de pretutindenitate, adică nu este pretutindeni, însă Biserica noastră o consideră de faţă atunci când noi vorbim. Când zicem: „Cuvine-se cu adevărat să te fericim pe tine" considerăm că e cumva aproape şi e de fapt aproape de simţirea noastră, de iubirea noastră, însă totuşi nu este între noi şi în noi, cum este Domnul nostru Iisus Hristos care este şi Dumnezeu adevărat şi

om adevărat şi cu dumnezeirea Sa este pretutindeni, deci şi în viaţa noastră, iar cu firea omenească este într-un singur loc. Şi Domnul Hristos, după firea omenească, este într-un singur loc, pentru că firea omenească nu poate fi pretutindeni.

Important este însă pentru noi să avem conştiinţa legăturii cu Maica Domnului şi să ne simţim angajaţi întru cinstirea Maicii Domnului ca să fim în cultul Bisericii noastre, să fim încadraţi în cultul Bisericii noastre, nu numai la sărbătorile Maicii Domnului, ci totdeauna să ne aducem aminte şi de Maica Domnului şi să o ţinem în cinstirea care i se cuvine celeia ce este, după exprimarea Bisericii, „mai înaltă decât cerurile şi mai curată decât strălucirile soarelui", ca cea ce este „mărirea a toată lumea", ca cea ce „din oameni a răsărit şi pe Stăpânul – pe Domnul Nostru Iisus Hristos – L-a născut". Să avem conştiinţa aceasta a măreţiei Maicii Domnului şi să ne simţim sub acoperământul ei, în ocrotirea ei, în cuprinsul atenţiei ei şi pentru fiecare dintre noi. În cazul acesta suntem în rosturile pe care le vrea Biserica noastră şi pe care Biserica noastră ni le pune în atenţie.

Cât priveşte pe cei care nu sunt cinstitori ai Maicii Domnului, străini de

ortodoxie, eterodocşi, să ne rugăm lui Dumnezeu să-i miluiască şi să ne pară rău că n-au bucuriile pe care le avem noi din cinstirea Maicii Domnului, că n-au ajutorul pe care-l avem noi din cinstirea Maicii Domnului. Cred că Maica Domnului va fi bună şi cu necinstitorii ei, sau în orice caz va fi bună cu cei care nu o cinstesc pur şi simplu, nu că au ceva împotriva Maicii Domnului, pentru că Maica Domnului e bună şi o să-i înţeleagă şi pe cei care sunt cuprinşi de neputinţa aceasta a mândriei sau de păcate care nu-i lasă să înţeleagă lucrurile aşa cum sunt, pentru că nu se lasă conduşi de Biserică. Părintele Arsenie Boca, Dumnezeu să-l odihnească, zicea: „În mintea strâmbă şi lucrul drept se strâmbă". Aşa că Maica Domnului o să-nţeleagă pe cei care au avut minte strâmbă şi noi dorim ca oamenii să aibă măcar bucuria pe care o avem noi din faptul că suntem cinstitori ai Maicii Domnului.

Dumnezeu să ne ajute!

21 august 1995

MAICA DOMNULUI CA EXEMPLU PENTRU NOI

Cucernice părinte, iubiţi fraţi şi iubiţi credincioşi, ca să fim cu adevărat cinstitori ai Maicii Domnului trebuie să o cunoaştem pe Maica Domnului şi mai ales putem fi cinstitori ai Maicii Domnului când îi urmăm exemplul.

După ce duminică seara am spus ceva despre locul pe care îl are Maica Domnului în gândirea şi practica ortodoxă, în cultul ortodox, după ce ieri seara am spus ceva despre felul cum trebuie să ne raportăm noi înşine la Maica Domnului, în această seară gândul nostru va stărui în legătură cu Maica Domnului ca exemplu pentru noi, pentru că adevărata cinstire pe care o aducem Maicii Domnului nu trebuie să se rezume numai la gând şi numai la cuvânt, ci trebuie să treacă şi la viaţă, şi ca să o putem cinsti cu viaţa trebuie să ştim ceva despre Maica Domnului, să încercăm să întrupăm în noi virtuţile Maicii Domnului.

Adevărul este că în Sfânta Evanghelie se vorbeşte despre Maica Domnului întâmplător. Sfinţii Evanghelişti nu şi-au propus să ne prezinte pe Maica Domnului. Dacă citim ceea ce este scris în fiecare dintre Sfintele Evanghelii despre Maica Domnului, constatăm că de fapt Sfinţii Evanghelişti nu şi-au propus să scrie anume despre Maica Domnului, ci despre Maica Domnului s-a scris în Sfânta Evanghelie în legătură cu Domnul Hristos, tangenţial, şi de aceea putem găsi prea puţine informaţii în legătură cu Maica Domnului. Credincioşii doresc să ştie multe despre Maica Domnului şi până la urmă s-a ajuns şi la nişte plăsmuiri, nişte istorisiri despre Maica Domnului care vor să umple acest gol, însă, în realitate, golul acesta este mai mult decât se poate spune despre Maica Domnului, mai ales de către oameni necompetenţi. De exemplu, *Visul Maicii Domnului* e o carte apocrifă, care vrea să spună ceva despre Maica Domnului, ceva ce nu e în gândirea autentic ortodoxă. Şi atunci suntem mai folosiţi să avem în vedere puţinele informaţii despre Maica Domnului, ceea ce este autentic în gândirea ortodoxă şi să ne mulţumim cu puţinul acela. Şi puţinul acela pe care îl găsim în Sfintele Evanghelii despre Maica Domnului de fapt ne spune mai mult

despre Maica Domnului decât acel mult care până la urmă este o umplutură.

Cel mai mult dintre Sfinții Evangheliști amintește despre Maica Domnului Sfântul Evanghelist Luca. Există o tradiție conform căreia Sfântul Evanghelist Luca a pictat o icoană a Maicii Domnului. Suntem însă mai siguri că Sfântul Evanghelist Luca, în prezentarea lui prin cuvânt, în icoana cuvântătoare a Evangheliei sale, ne-a înfățișat-o pe Maica Domnului mai mult decât ceilalți evangheliști.

În Sfânta Evanghelie de la Matei se amintește despre Maica Domnului în legătură cu Nașterea Mântuitorului, dar nu ni s-a păstrat nici un cuvânt al acesteia. În Sfânta Evanghelie de la Matei se mai amintește de două întâlniri ale Maicii Domnului: cea cu frații Domnului și cu Domnul Hristos și cea despre Maica Domnului la Cruce, la Crucea Mântuitorului, dar nu avem nici un cuvânt al Maicii Domnului.

În Sfânta Evanghelie de la Marcu, la fel, nu avem amintit ceva deosebit despre Maica Domnului sau ceva deosebit față de Sfântul Evanghelist Matei, dar în Sfânta Evanghelie de la Luca avem mai multe întâmplări în legătură cu Maica Domnului. Atât Buna Vestire, care este foarte prețioasă pentru noi și unde avem și

cuvinte ale Maicii Domnului şi de unde înţelegem şi atitudinea Maicii Domnului, după aceea în legătură cu Naşterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, cu închinarea păstorilor, cu prezentarea la Templul din Ierusalim a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, la întâmpinarea Domnului este şi Maica Domnului de faţă, apoi vizita la Elisabeta, cuvintele Maicii Domnului din cântarea Maicii Domnului, după aceea o prezentare a celor întâmplate când Domnul Hristos avea doisprezece ani şi când s-a pierdut de Maica Domnului în Ierusalim şi întâlnirea în Templu, mai departe femeia care a ridicat glas din popor şi a zis: „Fericit este pântecele care Te-a purtat şi sânii la care ai supt", cuvinte adresate Mântuitorului cu referire la Maica Domnului, la fel la Crucea Mântuitorului.

Sfântul Evanghelist Ioan ne prezintă pe Maica Domnului la nunta din Cana Galileii şi, la fel, la Crucea Mântuitorului când Domnul Hristos a zis: „Fiule, iată mama ta." şi „Femeie, iată fiul tău." (Ioan 19, 26-27).

Şi apoi mai avem câteva cuvinte care amintesc de Maica Domnului în Faptele Sfinţilor Apostoli.

Toate acestea, luate la un loc şi considerate în raport cu Maica Domnului ca

exemplu pentru noi, ne dau nişte puncte de orientare, nişte puncte de referinţă din care putem să înţelegem cum este Maica Domnului exemplu pentru noi şi cum putem noi, ca cinstitori ai Maicii Domnului, să o avem în vedere şi s-o cinstim şi prin ceea ce putem face noi raportându-ne la exemplul Maicii Domnului şi în special la virtuţile Maicii Domnului.

Să căutăm acum să luăm pe rând nişte cuvinte din Evanghelie şi să vedem cum se prezintă Maica Domnului în conştiinţa noastră şi cum trebuie să ne prezentăm noi în faţa Maicii Domnului.

Cele dintâi cuvinte, în ordine cronologică, aşa cum s-au întâmplat, în legătură cu Maica Domnului, sunt cele în legătură cu Buna Vestire, şi anume, spune Sfântul Evanghelist Luca în Evanghelia sa, că Preasfânta Fecioară Maria era în Nazaret şi că acolo îngerul binevestitor, mergând, i-a zis: „Bucură-te, cea plină de dar, Domnul este cu tine. Binecuvântată eşti tu între femei." (Luca 1, 28). I-a spus să nu se teamă, i-a răspuns Preasfintei Fecioare Maria la întrebarea ei cum va putea să fie ceea ce-i spunea îngerul că o să fie, adică cum va putea ea să fie mamă a Mântuitorului şi după aceea se încheie cuvântul, istorisirea Sfântului Evanghelist Luca, cu faptul că Maica

Domnului a zis: „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău." (Luca 1, 38).

Din aceste cuvinte din istorisirea Sfântului Evanghelist Luca înţelegem că Maica Domnului a dus o viaţă curată, o viaţă în vederea binelui, în vederea preamăririi lui Dumnezeu şi când îngerul binevestitor i-a spus că îl va naşte pe Mântuitorul lumii, ea a zis: „Cum va putea fi aceasta de vreme ce eu nu ştiu de bărbat?" (Luca 1, 34). Prin aceasta Maica Domnului spune nu numai că n-a avut o legătură cu vreun bărbat, ci şi că nu s-a gândit la aşa ceva. Aceasta înseamnă curăţia Maicii Domnului, fecioria Maicii Domnului, iar Biserica noastră învaţă că Maica Domnului a fost fecioară înainte de naştere, cum e prezentată în Sfânta Evanghelie, că a fost fecioară în naştere şi că este pururea fecioară: „şi Pururea Fecioara Maria".

Deci aspectul acesta al curăţiei trebuie avut în vedere în legătură cu Maica Domnului, de pe orice poziţie ne-am găsi, chiar şi de pe poziţie de întinăciune, pentru că Sfântul Simeon Noul Teolog spune într-un imn care ne-a rămas de la el că femeii păcătoase Domnul Hristos i-a dăruit curăţia fecioarească (Imnul II). Există şi o feciorie chiar după întinăciune, după înţelesul Sfântului Simeon

Noul Teolog, ceea ce înseamnă că orice om care năzuieşte la curăţie poate să dobândească o viaţă mai presus de întinăciune şi înaintea lui Dumnezeu – pentru că „pocăinţa este topirea păcatelor" şi pentru că „dragostea acoperă mulţime de păcate" – dacă Dumnezeu nu-ţi mai reproşează păcatele de odinioară înseamnă că te-a ridicat mai presus de ele. Aşa încât, fiecare de pe poziţia lui să se silească să fie cât mai curat, după exemplul Maicii Domnului. Asta înseamnă cinstire faţă de Maica Domnului.

A întrebat Preasfânta Fecioară Maria pe îngerul binevestitor cum va fi aceasta şi îngerul i-a răspuns: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri; de aceea şi Sfântul care Se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema." (Luca 1, 35) şi i-a dat un exemplu, şi anume că şi Elisabeta, rudenia ei, rudenia Maicii Domnului, are copil, va avea copil la bătrâneţe, deja îl poartă în fiinţa ei pe fiul pe care-l va naşte şi zice că „la Dumnezeu nimic nu este cu neputinţă" (Luca 1, 37). Şi atunci Preasfânta Fecioară Maria a zis: „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău.". S-a supus întrutotul planului lui Dumnezeu cu ea. Sigur că nu se putea altfel, pentru că era aleasa lui Dumnezeu şi

Dumnezeu n-ar fi ales-o dacă nu era vrednică să fie aleasă, dar acest cuvânt „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău" arată smerenia Maicii Domnului în faţa voinţei lui Dumnezeu, supunerea. Şi asta îmi aminteşte de un cuvânt al părintelui Arsenie Boca, Dumnezeu să-l odihnească, cuvântul că „noi avem mintea care discută cu Dumnezeu în loc să se supună fără discuţie". Apoi Maica Domnului a avut mintea care s-a supus lui Dumnezeu fără discuţie: „Fie mie după cuvântul tău.".

Să ştiţi că noi acum, după atâta vreme, ne gândim la lucrurile acestea ca la nişte lucruri încheiate, ca la nişte lucruri care s-au petrecut cândva, dar nu avem în vedere şi riscul pe care şi l-a asumat Maica Domnului, Preasfânta Fecioară Maria, când a primit să fie mama Mântuitorului, pentru că ea n-a făcut niciodată publicitate din alegerea ei, n-a făcut niciodată publicitate din ceea ce avea numai ea şi ceea ce trebuia să ştie ea şi nu alţii, ea nu s-a afişat niciodată cu curăţia ei, cu fecioria ei, nu s-a afişat niciodată cu alegerea ei, nu s-a afişat niciodată cu măreţiile ei reale, ci a trăit într-un anonimat, într-o retragere totală, într-o retragere în care nu s-a pus în evidenţă cu nimic, nici măcar cu retragerea.

Nu era foarte simplu ca o tânără care nu avea statut de căsătorită să aibă un copil, să nască un copil. Cine ar fi crezut că aceasta s-a întâmplat prin Duhul Sfânt? Toată lumea s-ar fi gândit la ceva natural, cum s-a gândit şi mai târziu, adică niciodată n-a contat Domnul Hristos ca Fiul Fecioarei, ca Cel născut de la Duhul Sfânt şi mai presus de fire, n-a contat niciodată Domnul Hristos în faţa oamenilor aşa, ci totdeauna a contat ca fiul lui Iosif şi al Mariei. Şi Maica Domnului aşa a şi vrut să fie cunoscut Domnul Hristos, numai că Duhul Sfânt L-a descoperit, Duhul Sfânt care a rânduit naşterea mai presus de fire a Mântuitorului a rânduit ca lucrurile acestea să nu rămână necunoscute, ci să fie cunoscute şi de aceea în Sfânta Evanghelie s-au scris lucrurile acestea, însă Maica Domnului nu s-a afişat.

Iată un exemplu al Maicii Domnului faţă de noi şi pe care-l avem în vedere, şi ar trebui să-l avem în vedere de câte ori vrem să ne punem în atenţia altora, de câte ori vrem să ne înfigem în conştiinţa cuiva, căci în cazul acesta nu suntem pe calea Maicii Domnului. Maica Domnului a primit să fie considerată cum nu era. Dreptul Iosif care a fost logodnicul ei şi după aceea a contat ca soţul

Maicii Domnului, ca bărbatul ei – pentru că aşa e scris în Evanghelie, aşa a fost rânduiala lui Dumnezeu, ca să fie acoperite toate lucrurile acestea şi să conteze ca soţul ei, să conteze în faţa oamenilor ca tatăl Mântuitorului – dreptul Iosif când şi-a dat seama că Preasfânta Fecioară Maria, pe care el n-o considera Preasfânta Fecioară Maria, ci o considera o fecioară de rând, urmează să nască, a vrut s-o lase pe ascuns, şi-a propus s-o lase pe ascuns (Matei 1, 19).

Dacă ne gândim numai la aceasta, că şi-a propus s-o lase pe ascuns, adică să nu facă scandal, să nu scoată în evidenţă nişte lucruri pe care el le considera rele, ni-l prezintă acest fapt pe Sfântul şi Dreptul Iosif ca pe un om extraordinar, un om care ar fi bine să fie urmat de mulţi şi mai ales de toţi aceia care au o tendinţă de a răscoli relele. El nu a răscolit nimic, ci şi-a pus în gând s-o părăsească, să dispară şi să rămână lumea cu conştiinţa că el a făcut o faptă rea şi pentru că a făcut fapta aceea rea nu a putut să stea în faţa oamenilor cu conştiinţa curată şi cu îndrăzneală. A gândit să zică oamenii că el e de vină şi şi-a pierdut urma. Dar Dumnezeu n-a lăsat lucrurile aşa, pentru că, dacă e Dumnezeu la cârmă, nu se pot întâmpla lucrurile oricum şi lucrurile şi-au

mers calea lor, în înţelesul că Duhul Sfânt i-a descoperit Dreptului Iosif s-o ia pe Maica Domnului pentru că ceea ce s-a început în ea este de la Duhul Sfânt şi lucrul acesta este consemnat în Evanghelia de la Matei.

Mai departe, din Sfânta Evanghelie de la Luca ştim că Maica Domnului L-a născut pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos în condiţiile sărăcăcioase pe care ni le prezintă Evanghelia, într-un staul, într-o peşteră – s-a spus mai târziu că staulul a fost un staul natural, o peşteră – şi acolo S-a născut Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Nu ni se aminteşte nici un cuvânt al Maicii Domnului, dar ni se amintesc nişte cuvinte ale ei din vizita pe care i-a făcut-o Maica Domnului Sfintei Elisabeta înainte de a-L naşte pe Mântuitorul şi când Sfânta Elisabeta a spus cuvintele acelea pe care le-am amintit şi ieri seara: „Binecuvântată eşti tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui tău. Şi de unde mie cinstea aceasta, să vină Maica Domnului meu la mine?”. Cu acel prilej şi Maica Domnului a spus nişte cuvinte pe care le spunem noi la slujbele noastre, mai ales la slujba de dimineaţă: „Măreşte suflete al meu pe Domnul şi s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu. Că a căutat spre smerenia roabei Sale, că

iată, de acum mă vor ferici toate neamurile. Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic şi sfânt-numele Lui şi mila Lui în neam şi în neam spre cei ce se tem de El. Făcut-a tărie cu braţul Său Domnul, risipit-a pe cei mândri cu cugetul inimii lor. Pogorât-a pe cei puternici de pe scaune şi a înălţat pe cei smeriţi, pe cei flămânzi i-a umplut de bunătăţi, iar pe cei bogaţi i-a scos afară, deşerţi. Luat-a pe Israel, sluga Sa, ca să pomenească mila, precum a făgăduit părinţilor noştri, lui Avraam şi seminţiei lui până în veac." (Luca 1, 46-55).

Cuvintele acestea sunt cuvinte rostite de Maica Domnului şi păstrate în Evanghelia de la Luca, de Sfântul Evanghelist Luca. Sunt cuvinte de rugăciune, cuvinte de preamărire a lui Dumnezeu, cuvinte în care Maica Domnului se prezintă ca smerită. Nu ca smerită prin virtute, ci ca smerită prin situaţie. Adică nu a avut o situaţie de frunte, o situaţie bună cum am zice noi, ci a avut o situaţie de oameni de jos, a fost dintr-o familie de oameni modeşti, de oameni săraci, dar Dumnezeu, care caută la cei de jos, a căutat la Maica Domnului cea care era de jos, dar pe care a ridicat-o Dumnezeu acolo unde trebuia să fie, mai presus de toată făptura, mai presus de Heruvimi şi Serafimi.

Mântuirea se face prin Dumnezeu. Noi degeaba vrem să facem nişte lucruri extraordinare. Ceea ce trebuie să facem noi este să ne lăsăm în mâinile lui Dumnezeu şi apoi lucrează Dumnezeu ca un Sfânt, cum ştie cu fiecare dintre noi, şi dacă vrea Dumnezeu să ne afirme, ne afirmă, şi dacă nu vrea Dumnezeu să ne afirme, degeaba vrem să ne afirmăm noi.

Asta înseamnă să urmăm exemplul Maicii Domnului, să fim smeriţi, adică să fim fără veleităţi şi mai ales fără veleităţi religioase. Nu zice nimeni că nu trebuie să ocupăm, creştini fiind, locuri de frunte în societate, în cultură sau chiar în conducerea oamenilor. Putem să avem astfel de locuri şi să dea Dumnezeu să fie cât mai mulţi creştini la locuri de frunte şi la locuri din care să poată ajuta pe alţii, dar lucrul de căpetenie pentru noi este să-i slujim lui Dumnezeu şi să ne ridice Dumnezeu acolo unde vrea El să fim. Aşa a făcut Maica Domnului, care parcă ar fi ştiut cuvântul Sfântului Isaac Sirul după care „desăvârşirea este o prăpastie de smerenie".

În legătură cu cele întâmplate îndată după naşterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, cu închinarea magilor, cu închinarea păstorilor ne spune Luca în Sfânta Evanghelie

că Maica Domnului păstra toate în inima ei. Cineva, şi cred că pe bună dreptate, spunea că Maica Domnului este adevăratul chip al Ortodoxiei. De ce? Pentru că a păstrat în inima ei cuvintele cele folositoare, cuvintele cele bune. În măsura aceasta suntem ortodocşi, în măsura în care, ca şi Maica Domnului, păstrăm şi noi cuvintele cele sfinte în inima noastră.

Din smerenia Maicii Domnului a pornit tăcerea ei. Maica Domnului n-a fost o persoană cu angajare în cuvânt, în cuvântări. De ce? Ea a vrut totdeauna ca Domnul Hristos să fie preamărit, El să fie ştiut şi ea să fie neştiută. Atât de mult s-a gândit Maica Domnului la lucrul acesta încât, la Ierusalim, când Domnul Hristos S-a pierdut de Maica Domnului şi de dreptul Iosif şi după ce L-au găsit în templu – de unde avem cele dintâi cuvinte ale Maicii Domnului rostite către Domnul Hristos şi cele dintâi cuvinte ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos păstrate în Sfânta Evanghelie – Maica Domnului a zis: „Fiule, de ce ne-ai făcut nouă aceasta? Iată, tatăl Tău şi eu îngrijoraţi Te căutăm." (Luca 2, 48). E ceva extraordinar de copleşitor dacă ne gândim la lucrul acesta, pentru că Maica Domnului n-a zis: „Iată, eu şi omul acesta Te căutăm", ci a zis: „Tatăl Tău şi eu îngrijoraţi Te

căutăm". Şi e interesant cum l-a pus întâi pe Dreptul Iosif şi l-a prezentat ca tatăl Său, ca tatăl Mântuitorului, şi după aceea a spus „eu". N-a zis „eu şi tatăl Tău" ci „Iată, tatăl Tău şi eu". Sau nu a zis „Dreptul Iosif – sau Iosif – şi eu îngrijoraţi Te căutăm.".

Dacă ne gândim mai profund la lucrurile acestea, vedem măreţiile Maicii Domnului, cât era aceasta de cu grijă ca să se întâmple nişte lucruri deosebit de mari, dar în condiţii, să zicem aşa, micşorate.

Mai departe mai avem un cuvânt al Maicii Domnului în legătură cu nunta de la Cana Galileii, când Maica Domnului a fost mijlocitoare pentru cei care la nuntă nu mai aveau vin. Şi Maica Domnului a pus înaintea Mântuitorului faptul acesta şi Mântuitorul a prefăcut apa în vin. Şi atunci a zis Maica Domnului singurul cuvânt de îndrumare către oameni, către unii dintre oameni, care erau acolo, către slujitori: „Faceţi ceea ce vă va spune El." (Ioan 2, 5). Am putea zice că acest cuvânt este un cuvânt veşnic şi cuvântul de îndrumare al Maicii Domnului, mesajul Maicii Domnului: „Faceți ce vă va spune El.", pe El îl vreau în lucrare, pe El îl vreau în atenţie, pe El, pe fiul meu. „Faceţi ce vă va spune El.". E un cuvânt al Maicii Domnului care rămâne peste

veacuri, a rămas în Evanghelia de la Ioan şi care iarăşi ne arată pe Maica Domnului în anonimatul ei, în retragerea ei, în smerenia ei. Numai aşa putem avea pe Maica Domnului ca exemplu dacă îi urmăm smerenia, dacă îi urmăm sinceritatea, dacă îi urmăm dorinţa de a-L pune în atenţie pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Aşa ne poate fi şi ne este Maica Domnului un exemplu.

Să ştiţi că Domnul Hristos, care pe cruce fiind i-a dat-o în grijă pe Maica Domnului Sfântului Ioan Evanghelistul şi pe Sfântul Ioan Evanghelistul l-a pus în atenţia Maicii Domnului, a făcut atunci o legătură între toţi credincioşii cei buni şi Maica Domnului. Tuturor le-a dat-o ca mamă. Ca mamă pentru ca s-o avem în atenţie şi ca mamă pentru ca să ne aibă în atenţie. De aceea noi avem mare bucurie din faptul că Maica Domnului este ocrotitoarea noastră, este sprijinitoarea noastră, este pentru noi ca o mamă bună care vrea să ne ajute şi care ne ajută în măsura în care ştie ea că şi Fiul ei vrea lucrul acesta şi în măsura în care noi o rugăm să ne ajute, să ne fie ocrotitoare.

Toate acestea o pun în atenţie pe Maica Domnului în conştiinţa noastră şi dacă ne gândim la lucrurile acestea, suntem cu adevărat

cinstitori ai Maicii Domnului atunci când îi urmăm smerenia, anonimatul, tăcerea. Fac o paranteză aici, să știți că nu mă gândesc la o tăcere ostentativă, la o tăcere a mutului. Doar de aceea ne-a dat Dumnezeu cuvânt, ca să vorbim, dar să știm cât să vorbim și când să vorbim și să luăm seama la cele ce le spunem, în orice caz, să ne gândim că Maica Domnului a trăit în tăcere, dar a spus și cuvânt când a fost necesar să spună, de exemplu: „Vin nu au", a spus și cuvânt atunci când a trebuit să spună cuvânt: „Faceți ceea ce vă va spune El", a spus cuvânt de rugăciune când a zis: „Mărește suflete al meu pe Domnul". Deci Maica Domnului a și vorbit, nu numai a tăcut. Noi deducem că își ducea viața în tăcere prin faptul că Sfinții Evangheliști ne spun puține cuvinte ale Maicii Domnului. Maica Domnului a spus cuvânt și atunci când a zis: „Iată, tatăl Tău și eu îngrijorați Te căutăm", cuvânt să zicem așa de nemulțumire, un cuvânt de neliniște și totuși l-a spus. A trebuit spus și l-a spus. Așa că dacă învățăm să tăcem, să învățăm să tăcem mai mult când trebuie să tăcem, nu să nu vorbim.

Atât de mult a respectat Domnul Hristos, Fiul lui Dumnezeu, făcut om din Preasfânta Fecioară Maria, atât de mult a

respectat El smerenia Maicii Domnului, încât n-a făcut în viața Maicii Domnului nimic ca s-o scoată în evidență, n-a făcut nimic spectaculos în viața Maicii Domnului, n-a pus-o în evidență cumva așa, cu silința de a-i face pe oameni s-o vadă în măreţiile ei, ci a rânduit, respectându-i smerenia, ca Maica Domnului să moară cum mor oamenii și să fie înmormântată cum sunt înmormântați oamenii de rând. Și după aceea, după ce a fost așezată în mormânt – este credința noastră, ca și tradiția Bisericii – Domnul Hristos a înviat-o pe Maica Domnului și a înălțat-o la cer și cu trupul. Aceasta este credința noastră. Vă spuneam că e o taină pe care n-o înțelegem, dar pe care o primim pentru că tainele se primesc, nu se înțeleg.

Toate acestea sunt și rămân pentru noi exemple, exemple pentru o viață curată, pentru o viață cinstită, pentru o viață sfântă, care pune în evidență spiritualul și nu materialul, adică nu partea materială din om, ci partea spirituală. Mă gândesc că ar trebui să reflecteze mulți dintre credincioșii noștri, și mai ales femeile, ar trebui să se gândească mereu la exemplul Maicii Domnului și când e vorba de îmbrăcăminte, de felul cum se îmbracă. Adică să aibă o cuviință în îmbrăcăminte gândindu-se

şi la Maica Domnului. Dacă facem aşa, atunci avem în vedere exemplul Maicii Domnului şi atunci Maica Domnului este exemplu şi pentru noi.

Dumnezeu să ne ajute să avem în vedere şi acest exemplu.

22 august 1995

CINSTIREA MAICII DOMNULUI

Pe Maica Domnului o cinstim pentru că aşa ne învaţă Biserica noastră, pentru că aşa ne-am pomenit, pentru că nu putem să nu cinstim pe Maica Domnului, ca fiind maica Mântuitorului nostru Iisus Hristos. E firesc, dacă-L cinstim pe Domnul Hristos, dacă-L preamărim pe Domnul Hristos, să fim şi cinstitori ai Maicii Domnului. Ne-am pomenit cinstitori ai Maicii Domnului, îndrumaţi de Biserica noastră la aceasta prin rânduielile sfintelor slujbe. De pildă, am auzit în cadrul sfintelor slujbe, de când mi-am dat seama de aceasta, cuvintele: „Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoare şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim". Şi am răspuns la acest îndemn totdeauna: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.". E în centrul preocupărilor noastre şi Sfânta Cruce şi Maica Domnului. Într-o alcătuire de la Ziua Crucii, vorbind cu Maica Domnului, pomenim Sfânta Cruce şi

zicem: „Rai de taină eşti, Născătoare de Dumnezeu, care ai odrăslit nelucrat pe Hristos, întru care lemnul Crucii cel de viaţă purtător pe pământ s-a sădit. Pentru aceasta înălţat fiind acum (se înţelege lemnul Crucii), închinându-ne lui, pe tine te mărim.”. Este o legătură între Maica Domnului şi Crucea Domnului nu numai în sensul că Maica Domnului a stat la Crucea Domnului, ci şi în înţelesul că Biserica noastră are în vedere şi Crucea Domnului, şi pe Maica Domnului. Şi, în sfârşit, am învăţat multe despre Maica Domnului pe parcursul vieţii noastre şi încă putem învăţa. Şi anume, cinstim pe Maica Domnului pentru că a ales-o Dumnezeu Tatăl, pentru că din ea s-a întrupat Dumnezeu Fiul, pentru că Duhul Sfânt s-a pogorât peste ea. Cinstim pe Maica Domnului pentru că îngerul bine-vestitor a zis: „Bucură-te, cea plină de dar, Domnul este cu tine.” (Luca 1, 28), pentru că Sfânta Elisabeta, sub puterea Duhului Sfânt, în prezenţa Maicii Domnului care-L purta pe Domnul Hristos în pântecele ei a zis: „Binecuvântată eşti tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui tău şi de unde mie cinstea aceasta ca să vină Maica Domnului meu la mine?” (Luca 1, 42-43). O cinstim pentru că a cinstit-o o femeie din popor care, uimită de cuvintele Domnului

nostru Iisus Hristos, a ridicat glasul şi a zis: „Fericit este pântecele care Te-a purtat şi pieptul la care ai supt." (Luca 11, 27). O cinstim pe Maica Domnului pentru că au cinstit-o toţi sfinţii şi n-avem cum să n-o cinstim pe cea ce este mărirea a toată lumea, care din oameni a răsărit şi pe Cuvântul, pe Fiul lui Dumnezeu L-a născut. O cinstim pe Maica Domnului ca cea ce este mai cinstită decât Heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decât Serafimii.

Cuvânt înregistrat la Mănăstirea Brâncoveanu
în luna februarie 1998 şi difuzat pe RRC

CUVINTE DESPRE MAICA DOMNULUI

Maica Domnului a fost şi este locaş al dumnezeieştii Treimi. Aşa i-a spus îngerul când Preasfânta Fecioară a întrebat la Buna Vestire: „Cum va fi aceasta de vreme ce eu nu ştiu de bărbat?". Ea a auzit de la înger atunci: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri; de aceea şi Sfântul care Se va naşte din tine Fiul lui Dumnezeu se va chema." (Luca 1, 34-35). Aici sunt cele trei persoane ale Sfintei Treimi care se unesc în Maica Domnului din clipa în care S-a întrupat Fiul lui Dumnezeu prin umbrirea de sus a Tatălui şi prin lucrarea Sfântului Duh. Deci „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri – e vorba de Duhul Sfânt şi de Tatăl – şi Sfântul care Se va naşte din tine Fiul lui Dumnezeu se va chema", e vorba de Dumnezeu Fiul.

Deci Maica Domnului devine locaş al Preasfintei Treimi. Devenind locaş al Preasfintei Treimi, Maica Domnului poate să

ne ajute să ni se curăţească şi mintea, ca să devenim locaşuri ale Preasfintei Treimi. Şi locaş al Preasfintei Treimi Maica Domnului este în veşnicie: „Curăţeşte mintea mea cea întinată cu tot felul de păcate şi o fă locaş înfrumuseţat al Preasfintei Treimi.". Numai dacă suntem locaşuri înfrumuseţate ale Preasfintei Treimi, prin mijlocirea Maicii Domnului, putem să lăudăm mărirea şi mila cea nemăsurată a Maicii Domnului, noi, netrebnicii robii ei.

Maica Domnului şi acum este locaş al Preasfintei Treimi. Cum? Că doar L-a născut pe Domnul Hristos. Domnul Hristos S-a despărţit de ea. Da, S-a despărţit, aşa cum se desparte orice copil de mama lui, dar asta nu înseamnă că Domnul Hristos nu mai este undeva în Maica Domnului. Unde? În inima ei, că ea nu L-a purtat numai în pântecele ei, ci L-a purtat şi în inima ei pe Domnul Hristos. Şi de aceea Maica Domnului rămâne pentru veşnicie locaş al Preasfintei Treimi.

Maica Domnului e ca un rai. Când avem legătură cu Maica Domnului în conştiinţa noastră, în gândurile noastre, în

simţirile noastre, e ca şi când am fi intrat în rai. E o bucurie de rai de-a fi în legătură sufletească cu Maica Domnului.

Pe Maica Domnului o numim „rai cuvântător", „rai de taină". Bucuria din legătura cu Maica Domnului este o trăire a raiului.

Mi-aduc aminte, a fost odată la noi la mănăstire o împrejurare mai grea şi mama a zis: „Apoi, dacă nu mai poţi sta aici, să vii acasă, că doar tu ai unde veni.". E ceva atât de înduioşător... Vedeţi ce înseamnă inima de mamă? Nu te lasă niciodată. Te lasă alţii, nu te vor, te ocolesc, te resping, te marginalizează, te împing, te asupresc. Aşa ceva nu poate face mama! Pot face străinii, dar cine are inimă de mamă, nu poate. „Apoi tu, dacă nu mai poţi sta aici, să vii acasă, că doar tu ai unde veni...". Dacă mama cea pământească poate face aşa ceva, gândiţi-vă la Maica Domnului! Maica Domnului să ne părăsească vreodată? Se poate cumva să ne părăsească Maica Domnului? Nu se poate! De ce nu se poate? Pentru că este mamă, pentru că are inimă de mamă. Noi zicem „Maica Domnului" ca şi când am zice un titlu. Or, noi trebuie să ştim că Maica

Domnului este mamă. Şi nu este mamă numai pentru Domnul Hristos, este mamă pentru toţi cei care vrem s-o avem de mamă. „Tu, dacă nu mai poţi sta aici, să vii acasă, că ai unde veni.”. Apoi să ştiţi că Maica Domnului zice tot aşa către noi!

Un părinte, Dumnezeu să-i ajute, poate unii îl cunoaşteţi, Părintele Arsenie Papacioc de la Techirghiol, are un cuvânt în Convorbiri Duhovniceşti, anume: „Ceea ce poate Dumnezeu cu puterea, poate Maica Domnului cu rugăciunea.”. Maica Domnului poate să ne ajute prin rugăciunile ei să primim binefaceri de la Dumnezeu. Puterea ei este nemărginită, pentru că rugăciunea ei este puternică şi mijloceşte revărsare de putere din puterea Fiului ei şi Dumnezeului nostru.

Credincioşii doresc să ştie multe despre Maica Domnului şi până la urmă s-a ajuns şi la nişte plăsmuiri, nişte istorisiri despre Maica Domnului care vor să umple acest gol, însă în realitate el este mai mult decât se poate spune despre Maica Domnului, mai ales de către oameni necompetenţi. De exemplu, *Visul Maicii Domnului* e o carte apocrifă, care vrea să spună

ceva despre Maica Domnului, ceva ce nu e în gândirea autentic ortodoxă. Şi atunci suntem mai folosiţi să avem în vedere puţinele informaţii despre Maica Domnului, ceea ce este autentic în gândirea ortodoxă şi să ne mulţumim cu puţinul acela. Şi puţinul acela pe care îl găsim în Sfintele Evanghelii despre Maica Domnului de fapt ne spune mai mult despre Maica Domnului decât acel mult care până la urmă este doar o umplutură.

Au apărut şi nişte cărţi cu viaţa Maicii Domnului care nu spun mare lucru. De ce? Pentru că Maica Domnului a fost smerită, despre Maica Domnului nu se poate spune mult. În Scriptură se spune puţin şi în altă parte cei care spun despre Maica Domnului ceva sau vor să spună ceva deosebit, sau nu sunt competenţi. N-au cum să spună. De ce? Pentru că Maica Domnului, fiind smerită, n-a vrut să fie pusă în atenţia oamenilor. Dorinţa ei a fost ca Domnul Hristos să fie pus în atenţia oamenilor. La nunta din Cana Galileii a zis către slujitorii de la nuntă: „Faceţi ceea ce vă va spune El." (Ioan 2, 5). Deci „vă spun şi eu ceva, vă spun să faceţi ce vă va spune El, nu să faceţi ce vă spun eu. Eu nu vă spun, n-am eu rostul de a vă

spune, ascultați-L pe El, pe Iisus". Şi aşa că Maica Domnului a fost smerită până la o aşa măsură, încât ea nu a vorbit despre cele ale ei, despre măreţiile ei, despre naşterea ei mai presus de fire.

Acest cuvânt – „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău" – arată smerenia Maicii Domnului în faţa voinţei lui Dumnezeu, supunerea. Şi asta îmi aminteşte de un cuvânt al Părintelui Arsenie Boca, Dumnezeu să-l odihnească, cuvântul că: „Noi avem mintea care discută cu Dumnezeu în loc să se supună fără discuţie.". Apoi Maica Domnului a avut mintea care s-a supus lui Dumnezeu fără discuţie. „Fie mie după cuvântul tău.".

Maica Domnului n-a făcut niciodată publicitate din alegerea ei, n-a făcut niciodată publicitate din ceea ce avea numai ea şi ceea ce trebuia să ştie ea şi nu alţii, ea nu s-a afişat niciodată cu curăţia ei, cu fecioria ei, nu s-a afişat niciodată cu alegerea ei, nu s-a afişat niciodată cu măreţiile ei reale, ci a trăit într-un anonimat, într-o retragere totală, într-o retragere în care nu s-a pus în evidenţă cu nimic şi nici măcar cu retragerea. Iată un

exemplu al Maicii Domnului față de noi și pe care-l avem în vedere, și ar trebui să-l avem în vedere de câte ori vrem să ne punem în atenția altora, de câte ori vrem să ne înfigem în conștiința cuiva, căci în cazul acesta nu suntem pe calea Maicii Domnului.

Faceți ceea ce vă va spune El" (Ioan 2, 5). Am putea zice că cuvântul acesta este un cuvânt veșnic și cuvântul de îndrumare al Maicii Domnului, mesajul Maicii Domnului: „Faceți ce vă va spune El", pe El îl vreau în lucrare, pe El îl vreau în atenție, pe El, pe Fiul meu. „Faceți ceea ce vă va spune El." (Ioan 2, 5).

Mântuirea se face prin Dumnezeu. Noi degeaba vrem să facem niște lucruri extraordinare. Ceea ce trebuie să facem noi este să ne lăsăm în mâinile lui Dumnezeu. Și apoi lucrează Dumnezeu ca un Sfânt, cum știe cu fiecare dintre noi, și dacă vrea Dumnezeu să ne afirme, ne afirmă și dacă nu vrea Dumnezeu să ne afirme, degeaba vrem să ne afirmăm noi.

Asta înseamnă să urmăm exemplul Maicii Domnului, să fim smeriți, adică să fim fără veleități, și mai ales fără veleități religioase. Nu zice nimeni că nu trebuie să ocupăm, ca

oameni creştini, locuri de frunte în societate, sau în cultură, sau chiar în conducerea oamenilor. Putem să avem astfel de locuri şi să dea Dumnezeu să fie cât mai mulţi creştini la locuri de frunte şi la locuri din care să poată ajuta pe alţii, dar lucrul de căpetenie pentru noi este să-I slujim lui Dumnezeu şi să ne ridice Dumnezeu acolo unde vrea El să fim. Aşa a făcut Maica Domnului. Ea parcă ar fi ştiut cuvântul Sfântului Isaac Sirul după care: „Desăvârşirea este o prăpastie de smerenie.".

În legătură cu cele întâmplate îndată după Naşterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, cu închinarea magilor, cu închinarea păstorilor ne spune Luca în Sfânta Evanghelie că Maica Domnului păstra toate în inima ei. Cineva, şi cred că pe bună dreptate, spunea că Maica Domnului este adevăratul chip al Ortodoxiei. De ce? Pentru că a păstrat în inima ei cuvintele cele folositoare, cuvintele cele bune. În măsura aceasta suntem ortodocşi, în măsura în care, ca şi Maica Domnului, păstrăm şi noi cuvintele cele sfinte în inima noastră.

Să ne gândim că Maica Domnului a trăit în tăcere, dar a spus şi cuvânt când a fost necesar să spună, de exemplu: „Vin nu au.". A spus şi cuvânt atunci când a trebuit să spună cuvânt: „Faceţi ceea ce vă va spune El.", a

spus cuvânt de rugăciune când a zis: „Măreşte suflete al meu pe Domnul.”.

Deci Maica Domnului a şi vorbit, nu numai a tăcut. Noi deducem că îşi ducea viaţa în tăcere prin faptul că Sfinţii Evanghelişti ne spun puţine cuvinte ale Maicii Domnului. Maica Domnului a spus cuvânt şi atunci când a zis: „Iată, tatăl Tău şi eu îngrijoraţi Te căutăm.”, cuvânt să zicem aşa de nemulţumire, un cuvânt de nelinişte şi totuşi l-a spus. A trebuit spus şi l-a spus. Aşa că dacă învăţăm să tăcem, să învăţăm să tăcem mai mult când trebuie să o facem, nu să nu vorbim.

Mă gândesc că ar trebui să reflecteze mulţi dintre credincioşii noştri, şi mai ales femeile ar trebui să se gândească mereu la exemplul Maicii Domnului şi când e vorba de îmbrăcăminte, de felul cum se îmbracă. Adică să aibă o cuviinţă în îmbrăcăminte gândindu-se şi la Maica Domnului.

Care trebuie să fie raportul nostru cu sectele evanghelice? Avem dreptul să fim pasivi, fie cler, fie laici?

E greu de spus. Cred că ceea ce trebuie să facem noi în raport cu ei ar fi aceea să avem un ascendent moral, să ne recomande viaţa

noastră mai mult decât pe ei. Asta ar fi prima biruinţă, în al doilea rând putem să-i ocolim, nu ostentativ, dar să nu ne prea facem vorbă cu ei, pentru că să ştiţi că de multe ori influenţele acestea, chiar dacă nu doboară, în orice caz clatină, şi nu sunt toţi destul de întăriţi ca să poată să facă faţă. Episcopul de la Vâlcea, P.S. Iosif Gafton, a fost cândva la noi la mănăstire, el şi un frate de-al lui au fost studenţi în teologie. Şi au venit la vorbă acasă despre ce spun sectarii despre Maica Domnului. Şi a zis că tatăl lor care era preot nu i-a lăsat să vorbească aşa ceva în casa lui. Adică îşi dădea seama totuşi că noi nu discutăm despre Maica Domnului, ci noi o cinstim pe Maica Domnului.

Se zice că un copil îşi căuta mama. „Nu aţi văzut-o pe mama?", întreba copilul. Şi cineva îi spune: „Mă copile, am văzut o femeie, a trecut adineaori pe aici.". Dar zice copilul: „Eu nu caut o femeie, eu o caut pe mama.". Nici mamele noastre nu sunt o femeie ca toate femeile, ci sunt unice faţă de celelalte femei. Deci despre Maica Domnului, dacă îngerul a spus: „Binecuvântată eşti tu între femei", nu mai avem noi alt cuvânt să

spunem că ea a fost o femeie ca toate femeile, pentru că nu a fost o femeie ca toate femeile.

Înainte cu mai mulţi ani, ştiu eu, vreo şapte, am citit o carte intitulată *Faceţi ceea ce vă va spune El* (cuvinte spuse de Maica Domnului la Nunta din Cana Galileii). Autorul acestei cărţi pune o problemă pe care mi-am pus-o şi eu cu mai mult timp în urmă: că oamenii de astăzi sunt mai puţin cinstitori ai Maicii Domnului şi se întreba din ce cauză. Şi răspunsul, care mi-a plăcut foarte mult, era acesta: „Creştinismul nostru este un creştinism de idei", fiţi atenţi ce frumos urmează, „şi ideile n-au mamă". Dacă îl avem pe Domnul Hristos în cinstea cuvenită, dacă pentru noi Domnul Hristos este o realitate, nu putem să nu fim cinstitori şi ai Maicii Lui. Iar dacă pentru noi Domnul Hristos este o idee, n-avem atunci pentru ce să-I cinstim mama, pentru că ideile n-au mamă. Extraordinar de frumos prezentată chestiunea!

Cred că Maica Domnului va fi bună şi cu necinstitorii ei sau, în orice caz, va fi bună cu cei care nu o cinstesc pur şi simplu, nu că au ceva împotriva Maicii Domnului, pentru că este bună şi o să-i înţeleagă şi pe cei care sunt cuprinşi de neputinţa aceasta a

mândriei sau de păcate care nu-i lasă să înţeleagă lucrurile aşa cum sunt, pentru că nu se lasă conduşi de Biserică. Părintele Arsenie Boca, Dumnezeu să-l odihnească, zicea că: „în mintea strâmbă şi lucrul drept se strâmbă". Aşa că Maica Domnului o să-i înţeleagă pe cei care au avut minte strâmbă, iar noi dorim ca oamenii să aibă măcar bucuria pe care o avem noi din faptul că suntem cinstitori ai Maicii Domnului.

Nu există Ortodoxie fără Maica Domnului.

Relieful ortodoxiei
Părintele Teofil – icoană a intervalului

Orice miracol se pare că îl înțelegem abia după ce se stinge irevocabil. Pare că judecăm întotdeauna înălțimea dragostei prin comoția despărțirii. E deconcertant modul în care ratăm marile întâlniri cu prezentul, sub un spectru paseist, continuu înrădăcinați în huma melancoliei, înecați în retorica crizei și revendicarea disoluției actualității. Sub umbra tradiției parcă nu mai e chip să scrutăm prezentul: printr-o înnăscută aplecare deletistă glisăm pe certitudini vagi, recuzând cu un aer decrepit-sapiențial existența, hic et nunc, *a excepționalului.*

Ca români, am știut întotdeauna să proslăvim, cu asupra de măsură, posteritatea: în perimetrul nostru moartea convertește orice existență în valoare. Aici discursul este mereu encomiastic, iar empatia naiv disimulată. Poarta admirației noastre este deschisă, aproape grotesc, numai spre cimitir. La noi, orice demers etic pare a fi restaurativ, orice cuvânt evocator – o specie a necrologului, orice învingător – un adormit întru Domnul.

Conștienți de această rușinată demisiune, s-ar cuveni, credem, să ne desfacem inima spre modelele vii. Vivifiantă, nu atât ca biologie incontestabilă, ci ca o prezență în care sensul se deslușește, actantă a rostuirii. Or, aceste atribute, într-o debordantă efervescență, înaripată arătare și căutată trecere, se regăsesc

inconfundabil într-un bărbat religios pe care tot mai mulți îl știu: părintele Teofil.

Bătrânul acesta, cu chipul rumen și plete dalbe, robust, surâzător, agil și hâtru, ascunde neîndoios o taină, chiar dacă nu mereu recunoscută. Ca orice om în care nu mai este vicleșug, părintele nu e o figură notorie în spațiul cultural extra-eclesial, fapt care, însă, nu-i contestă în nici un chip veracitatea ontică. Nefirescul său e dincolo de handicapul congenital (nevederea) sau de condiția sa activă: ieromonah. Numit „duhovnic al ASCOR-ului", ori „avvă coborât din Pateric" (pr. Galeriu), părintele Teofil viețuiește într-o preacurată mănăstire de la poalele Făgărașului. Atunci când vine printre noi, aduce cu sine ascuțimea crestelor, fragranța coniferelor și tăria apei de munte, într-un cuvânt, boarea prospețimii. Întemeiat de rugăciune, luând ca scut pravila, monahul de la Sâmbăta arde veșnic în cuvânt. Nu poate fi nici o întâmplare în faptul de a fi fost botezat cu numele ucenicului cel iubit, Ioan, luând apoi, în chip minunat, numele iubitorului de Dumnezeu: Teofil.

Vedetă a serilor duhovnicești, producător de adevărate spectacole, mereu oportun, părintele a refuzat debușeul publicistic crispat, rămânând aproape necunoscut în spațiul cultural extra-eclesial. În aceasta nu citim, însă, nici o invalidare: lăsându-se mai degrabă „cules", părintele Teofil a ieșit ca un învingător, parcă fără să vrea. Trebuie spus din capul locului că părintele Teofil este, înainte de orice, o stare de spirit. Inalienabilitatea logosului scris, livrescul în general, pare să nu-l pună în valoare; și totuși, noi o știm: parafrazându-l pe Heidegger, am spune că doctrina adevărată îi este

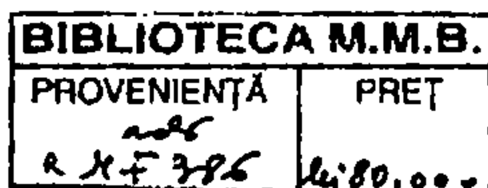
„nerostitul" din rostirea sa. Omiletica erudită pe arie bisericească, competența exegetică, experiența monastică, nu acestea îi aduc mai întâi pe credincioși în sălile de conferințe. Senin, spontan, ironic (în sens mai mult socratic decât patristic), părintele Teofil e un „zoon gelastikon" aservit pe deplin aproapelui. Surâsul îi este de copil, nostalgiile – nevinovate, naivitatea – candidă. Omnipotența sa conjuncturală, această dominare pe orizontală, care-l îmbucură trist („cuvântul meu e sămânță pe pământ pietros") se datorează numai parfumului risipit cu gratuitate neselectivă. Însă dincolo de euforia născută epidermic, puțini o știu, părintele este abandonat cu condescendență: „Cereți de la mine blagoslovenie atât cât sunt aici". Sărbătoarea sa lăuntrică și, prin ea, jubileul proximității sale, concrește pe un program paideic lipsit de relaxări și comodități. Tot ceea ce primim în predica sa, dar mai ales în conferințele susținute decontractat și afabil, e fructul unei ortopraxii nevăzute: asceză continuă, fără crispare și asperități, dar sinuoasă și tensionată. Părintele este convingere, în primul rând, pentru că este trăire; de aceea, și atunci când rostește truisme sau banalități, rămâne spumos și pregnant. Cuvântul este investit cu tărie numai prin articulare ființială. Totul pare întemeiat: sfaturile sunt însoțite de o mimică deferentă, sancțiunile – de o intonație adecvată, glumele – de un zâmbet complice. Ființa sa este mereu într-o necuprinsă îmbrățișare; aceasta aduce cu sine, inefabil și întru preaplin, infinitul dragostei.

Monahul care recită poezii nupțiale este înconjurat ocrotitor, pretutindeni, de tineri. Aflați într-o nealterată osmoză, părintele – și tocmai el – le arată calea spre lumină. Nu este întâmplătoare această apropiere și nici neutră semnificant. Învățătura-i sădită printre semeni vine spre ilustrarea unei subiacente înrudiri. Printre altele, părintele Teofil, unei tradiționale filosofii sepulcrale a Părinților, (pr)opune reflecția asupra vieții. Departe de amenințările tanatologice, străin de spaima paralizantă, părintele Teofil devine el însuși, pentru tineri, un model ontologic. Detașat de clișeele scorțoase și prăfuite ale coreligionarilor săi (și, implicit, ai noștri), reticent la unele reflexe călugărești, părintele Teofil este absolvent al Facultății echilibrului. E neîndoielnic pentru cei care-l cunosc, în sensul tare al cuvântului, că s-a născut pentru a lărgi relieful uman al creștinismului dreptmăritor. Infinitului pneumatic al Ortodoxiei l-a corespuns mereu o plenară diversitate sub raport caracterial: de la Avva Antonie cel Mare până la Cuviosul Siluan Athonitul, sau de la părintele Cleopa la André Scrima străbați, într-un fel, aceeași albie inepuizabilă: alteritatea e o bucurie, diferența un privilegiu. În această minunată felurime se cuvin citite și cele mai insolite afirmații ale părintelui, care, la o adică, se vădește un desăvârșit mărturisitor și apologet al învățăturii Mântuitorului.

Credem cu tărie că părintele Teofil va rămâne un ipochimen atemporal plasat mereu în interval: între itineranță și sedentarism, între rigoarea patristică și elasticitatea bunului simț țărănesc, între înțelepciunea populară și rodajul intelectual, între ingenuitatea scenică și un diafan histrionism asumat, între discursul perifrazat și sentința ireductibilă, între licență și inovație, între certitudine și neprihănită șovăială, la toate aceste interstiții se întrupează chipul pacificat al unui bătrân care se încăpățânează să rămână veșnic tânăr.

MIHAI NEAMȚU

Cuprins

Lucrările din această colecție se doresc a fi un îndemn pentru cititori de a cunoaște și aprofunda trecutul și prezentul Bisericii noastre, rolul ei în spiritualitatea poporului și, mai ales, să determine pe orice credincios să trăiască și să aplice în viața de fiecare zi principiile religiei în care s-a botezat. Fie ca năzuințele către care aspiră noua „Biblioteca ortodoxă” să fie binecuvîntate de atotputernicul Dumnezeu și să ne bucure de roadele dorite.

† Nicolae Mitropolitul Banatului

Calitățile care îl fac pe părintele Teofil iubit, căutat și preferat de cei ce doresc să înainteze pe drumul desăvîrșirii sunt foarte multe. Deși nevăzător, a parcurs toate operele filocalice pe care le-a reținut aproape întocmai, așa încît le poate utiliza oricînd în funcție de problemele de fiecare zi. Mulți am citit aceste opere, dar el știe să le aleagă și să le citeze admirabil, în funcție de necesități. Datorită unei memorii fantastice reușește să reproducă pagini întregi dintr-un Sfînt Părinte sau altul. Ceea ce reprezintă însă una din laturile remarcabile ale sfătuirilor sale duhovnicești este omenescul, lipsa de ostentație și înțelegerea lipsită de exagerări a modului cum tratează pe cel ce i se confesează.Cum însuși mărturisește, a ajuns aici pornind de la sine însuși: „...N-am urmărit lucruri extraordinare, nici pentru mine nici pentru alții, ci viața mi s-a desfășurat normal, fără opintiri, fără veleități, cu simpla dorință de a sluji lui Dumnezeu prin tot ce fac, deci nu numai prin rugăciune.” Cei care apelează la părintele Teofil sunt deseori mirați de modul neconformist de a sfătui sau de a explica situații din cele mai complicate. Dar tocmai acest lucru îi atrage și îi înțelepțește.

† Nicolae Mi[...]ului

I.S.B.N. 973-86162-1-5